

כאמרו קורא לא עם נבונים... (ללא פירוש) ...

עלון שבועי

מראי מקומות לעיון בדרך היומי

בית מדרש גבוה לתורה כולל הדף היומי קרית ספר ת"ו מיסודה של עמותת "משולי ערימת" רחוב שאגת אריה 17/25 קרית ספר 71919 מודיעין עילית ארץ ישראל

גליון מספר 292

הוצאת ע"י בנם הנה"ל הד"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון לע"נ הר"ר צבי בדר"ר מורדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ד"ל

בס"ד, יט' אייר התשס"ט. מסכת בבא מציעא דף יח - דף כד

קודמות, אלא דאי לא עבר בה אדם תלינן דמסתמא מאותו שעבר שם עתה נפל, דאי לא תימא הכי, גיטו להיכן אזל. אבל אם עבר בה אדם, שפיר יש לומר דדרסה לגיטו של זה, ומה דמצא עתה, משיירות קודמות הוא. ואם כן, הכא דאיירי במצאו אחר ולא אותו שאבדה, מה יהני דהוי לאלתר, הא יש לחוש שמא זה המוצאו דרסה ברגליו לגט שנפל עתה, ומה דמצא ישן הוא משיירות קודמות. ועל כרחק דסוגיין למאן דאמר דלאלתר היינו כדי שתשרה שיירה, והיינו דחיישינן דווקא לגט שנפל עתה ולא משיירות שעברו.

ז) תוס' ד"ה הא אמר תנו, בתוה"ד, מחזירין לה הגט לראיה אפילו אינו שלה. הקשה בחידושי הגרע"א, דאם אינו שלה, אמאי לא חיישינן שמא זמנו קודם, ואתיא לגבות מלקוחות שלא כדין. ותירץ, דלענין ממון הא לא חיישינן לשני יוסף בן שמעון, וליכא למיחש שמא אינו שלה וגביא שלא כדין. וכן כתב הפני יהושע (גיטין כז.). ועיין לקמן אות ט.

ח) בא"ד, והיא גופא אתי לאשמעינן דלא יחזיר דחיישינן לשמא נמלך. אמנם התוס' בגיטין (כז.) ד"ה הא, כתבו, דר' זירא סבר ד"נמלך" אורחא דמילתא נקט, ולא לאשמעינן מידי. וכתב המהרש"א (בסוגיין), דמשמעות הגמרא לקמן (עמוד ב') נראה כתוס' דידן דאף ר' זירא סבר דנמלך לאשמעינן אתא, דהא אמרינן דר' זירא לא אמר כרבה, משום דאי ממתניתין איכא למימר הא אמר תנו נותנים, ולעולם כדקיימא לן לאלתר. ומבואר דאף ר' זירא דייק דאם אמר תנו נותנים.

ט) בא"ד, ומאי קמשמע לן והלא אפילו לא גיטה הוא זה וכו'. ובגליין הקשה, דלמא קמשמע לן דלא חיישינן שמא מוקדם הוא ותטרופ בו שלא כדין. וכתב בחידושי הגרע"א, דאף דבממון לא חיישינן לשני יוסף בן שמעון. איכא למימר, דהא גופא קשיא, נימא דקמשמע לן ברייתא דבממון לא חיישינן לשני יוסף בן שמעון.

י) תוס' ד"ה והוא שהוחזקו, תימה אמאי לא מוקי אידי ואידי שהשיירות מצויות. תירץ הריטב"א (החדשים), דנקט הכי לרבותא, דאף שהוחזקו שני יוסף בן שמעון, אפילו הכי כיון דאין שיירות מצויות לא חיישינן אפילו לזמן מרובה.

דף יח ע"ב

יא) גמ', חיישנן לשני שוירי. כתב הריטב"א (החדשים), דכיון דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון באותו העיר, חייש רב הונא לשוירי אחריתי. אמנם ברש"י ד"ה חיישינן מבואר, דאיירי בידוע דליכא שני יוסף בן שמעון באותו שוירי, (ועיין באות הבאה). והרמב"ן (גיטין כז.) כתב, דודאי דיש לחוש בהאי שוירי לשני יוסף בן שמעון, אבל כיון דחיישינן לשני שוירי אין לו בדיקה עולמית, דגם אם בעיר זו בדקנו דאין עוד יוסף בן שמעון, אכתי איכא למיחש למקום אחר. יב) [רש"י ד"ה חיישינן, בתוה"ד, ויודעין אנו שאין שם בשוירי שני אנשים

דף יח ע"א א) גמ', ולא מיטמאה לו. פירש רש"י בד"ה ולא מיטמאה לו, דאינה זקוקה להטמא לו, אף דאיכא מצוה להטמא לו קרובים. אמנם רש"י ביבמות (כט:): בד"ה ולא מיטמאת פירש, דאיירי ברגל שישראל נמי מוזהרים אטומאה. ב) גמ', מתה אינו יורשה איצטרכא ליה. ביאר השיטה מקובצת, דאתי לאשמעינן, דעל אף שהוא אינו יורשה אם מתה, אם מת הוא, היא גובה כתובתה.

ג) תוס' ד"ה אטו גט, בתוה"ד, ויש לומר דלאביי מתניתין קשיתה. הקשה המהרש"א, אי משום הא, אמאי לא אמרינן לה בהדיא בסוגיין. וכתב, דנראה דתוס' לא גרסי בסוגיין "דאי סלקא דעתך במקום שאין כותבין כתובה". דהא מגופא דמתניתין מוכח הכי. אלא גרסי "אי סלקא דעתך דגט היינו כתובה". והיינו, דאף דמתניתין איירא במקום דכותבין כתובה, מכל מקום אכתי איכא למימר דכשלא הוציאה כתובתה, גובה על ידי הגט, אבל בעדי הגט לא גביא, ואהא אמרינן "אטו גט מנה ומאתיים כתיב ביה".

והמהר"ם ביאר, דאי לאו דיוקא ד"אטו מנה ומאתיים כתיב ביה", לא הוי מדייקינן ממתניתין דבמקום שכותבין כתובה עסקינן, דהא לא אשכחן בשום דוכתא דהטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום, אלא הוי דחקינן דאיירי בדכתב לה איהו. אבל השתא דעל כרחק גיטה לאו היינו כתובתה, שפיר אמרינן דמתניתין אתיא כפשוטה, והטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום.

ד) מתני', שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן. הקשה הפני יהושע, תיפוק ליה דגם אי לא נמלך, בלא ציווי הבעל אי אפשר ליתן לאשה, דהא בעינן שיהיה שלוחו של המגרש. ותירץ, דמתניתין איירי כשהאשה טוענת שהגט נפל הימנה, ובלא הסברא דנמלך, הוי אמינא דמסתמא נפל ממנה, דכיון שכבר נתגרשה בו אינה חוששת לשומר, דאי נימא דאכתי לא גירשה הרי היה משמרו כדי שיוכל לגרש בו, ולהכי קמשמע לן מתניתין דחיישינן שמא נמלך, ומשום הכי לא חשש לשומר.

ה) גמ', הא אמר תנו נותנים. הקשה הרשב"א, מנלן למידק הכי, דלמא אף אי אמר תנו אין נותנין משום דחיישינן לקנוניא. ותירץ, דמהא דבמתניתין דלעיל (יב:): גבי המוצא שטרי חוב, תני בסתמא לא יחזיר ולא תני טעמא, משמע דהכא משום דנמלך שלא יתן, הא אמר תנו נותנים ולא חיישינן לקנוניא. עוד תירץ, דסמך אברייתא דלקמן (עמוד ב') דתני בה בהדיא דבזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה.

ו) רש"י ד"ה מצאו לאלתר, התם מפרש כדי שתעבור שיירה ותשרה. הקשה בחידושי הגרע"א, הא מסקינן התם (גיטין כח.), והלכתא כדי שלא יעבור שם אדם, ואיכא למאן דאמר שלא ישהה שם אדם. ואמאי נקט כדי שתעבור שיירה ודלא כהלכתא. ותירץ, דהא טעמא דמאן דאמר כדי שיעבור או ישהה בה אדם, לאו משום דחיישינן שמא ממנו נפל, דהא לנפילה דחד לא חיישינן, אלא היינו טעמא דכתב הרשב"א (בגיטין כז:), דחיישינן לשיירות

לאשמועינן דלא חיישינן לשמה כשמה ועדים כעדים. ואי נימא דרק בהוחזקו חיישינן לשני יוסף בן שמעון, מהיכי תיתי לחשוש לעדים כעדים. ואי איירי בהוחזקו, אמאי לא חיישינן. אבל הרשב"א (שם) כתב, דר' ירמיה לא פליג, אלא לרבנותא נקט, דאפילו בהוחזקו ושיירות מצויות, איכא למימר דיחזיר אפילו לזמן מרובה.

כא) גמ', שם. הקשה הפני יהושע, דלכאורה משמע, דר' ירמיה פליג אדרבה, ואף בלא הוחזקו ובאין שיירות מצויות חיישינן, (ועיין באות הקודמת). ואם כן, תקשי אמתניתין דכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר, דבשלמא בגט איכא למימר דאינו חשוד לקלקה כדכתבו התוס' בד"ה מעולם, ומשום הכי נאמן דחתמו לו. אבל בשאר שטרות מהיכי תיתי להאמינו שלו חתמו. ותיירך, דלענין ממון ודאי לא חיישינן, והוא הדין לשטרי חליצה ומיאונים, ודווקא לענין איסור דאשת איש חיישינן, ובהא שפיר כתבו התוס' דאינו חשוד לקלקלה.

כב) תוס' ד"ה מעולם, בתוה"ד, ויש לומר דאף כי אין עדים מה שאינו נאמן וכו'. הקשה המהרש"א, מנין להו דאם יאמר דדידיה הוא ויתן בו סימן שאינו נאמן, דלמא כי היכי דלרב אשי נאמן דדידיה הוא, הכי נמי לר' ירמיה. והכא איירי דהבעל אינו מכירו, אלא אומר שאבד ממנו גט שחתומים בו אלו, ומשום הכי, אם אין העדים אומרים שלא חתמו אלא על אחד, יש לחוש שמא חתמו לאחר ששמו כשמו ושמה כשמה. ודווקא כשאומרים שלא חתמו אלא על אחד, אין לחוש שמא מתרמי שמו כשמו ועדים כעדים. ובמהדורה בתרא תירך, דמהיכי תיתי להאמינו שממנו נפל, הא גם לרב אשי אינו נאמן אלא בסימן מובהק. ועוד, דאי נאמן דדידיה הוא, מאי דוחקו להעמיד באמרו עדים לא חתמו אלא על אחד, נימא דהבעל אומר דדידיה הוא ומשום הכי לא חיישינן.

כג) גמ', רב אשי אמר כגון דקאמר וכו'. ובריטב"א הגירסא, "כגון דאמרי עדים נקב יש בגט בצד אות פלוני". והביא, דיש גורסין "כגון דאמר", וביאר דקאי אאשה או הבעל. ובשיטה מקובצת נמי הביא להאי גירסא "כגון דקאמרי", וביאר דקאי אעדים.

כד) גמ', שם. הקשה הריטב"א (החדשים), דאם נתן סימן מובהק, פשיטא שיחזיר ומאי קמשמע לן. ותיירך, דקמשמע לן דלא גורין סימן מובהק אטו סימן שאינו מובהק. ובשם רבותיו תירך, דרב אשי דינא קאמר, דרק על ידי סימן מובהק אפשר להחזיר.

כה) גמ', אבל נקב בעלמא לא מספקא ליה סימנים אי דאורייתא אי דרבנן. הקשה הפני יהושע (גיטין כו:), מה לי בהא דסימנים דרבנן, הא מאי דחיישינן לשני יוסף בן שמעון מדרבנן בעלמא הוא, כדאיתא ביבמות (קטו): **ובתוס' לקמן כו: ד"ה איסורא ממנוא.** ושפיר מהני סימנים דרבנן. ותיירך, דהיכא דהאיסור הוא איסור דאורייתא, אף דהחשש אינו אלא דרבנן, מחמירים עליו דליבעי ראייה דאורייתא, כדי שלא יבוא לסמוך אראיה דרבנן אפילו בחשש דאורייתא.

כו) גמ', מספקא ליה סימנים אי דאורייתא אי דרבנן. ביאר רש"י בד"ה מספקא, דקאי אהא דאמרינן דמהדרין אבידה בסימנים. והרמב"ם (פי"ג מגזילה ה"ה) פסק לענין מציאה דסימנים דאורייתא, והקשה הלחם משנה (פי"ג מגירושין ה"א), לא היה לו להצריך גבי גט (בפי"ג מגירושין ה"א) סימנים מובהקים. ותיירך הפרי מגדים (בכללי סימנים וטביעות עין הנדפס ביור"ד לאחר סימן קיא), דרק לענין ממונות פסק דסימנים דאורייתא, ומאי דאמרינן הכא מספקא ליה אי סימנים דאורייתא אי דרבנן, היינו גבי איסורים משום דאיכא חזקה לאיסורא.

כז) גמ', שם. כתב הקצות החושן (רנט סק"ב), דהכא ליכא למימר דהא דלא סמכינן אסימנים משום דחיישינן דלמא חזי, או דהוא כסומא בארובה, כדכתב הר"ן בחידושי לחולין (עט:), לגבי אבידה. דאם כן, אף סימן מובהק לא יהני. אלא דהכא הספק הוא בעצם הראיה דסימנים, דאיכא למימר דלענין כרת אינו ראייה אלא אם כן הוא סימן מובהק.

שמותיהן שוין. לכאורה מדויק מדבריו, דאילו לא ידעינן בודאי דליכא, חיישינן אף בלא הוחזקו. אמנם רש"י בגיטין (כו:), ד"ה בי דינא רב הונא כתב, "ולא הוחזקו שני יוסף בן שמעון באותה העיר". וכן משמע מלשון התוס' בד"ה חיישינן (ח.ו.י.)

יג) גמ', שם. כתב השיטה מקובצת, דמאי דאמר רב הונא "חיישינן", לאו בלשון שאלה אמר, אלא בפשיטות. ומאי דאמר ליה רב חסדא לרבה "פוק עיין בה", היינו לנסותו האם יאמר כדבריו. ועוד פירש, דרב הונא בלשון שאלה קאמר, האם חיישינן לשני שוירי, ומשום הכי קאמר ליה רב חסדא לרבה פוק עיין בה, לידע האם חיישינן לשני שוירי או לאו. וכהאי גיסא כתב נמי הרש"ש.

יד) גמ', נפק דק ואשכח וכו'. הקשה השיטה מקובצת, מאי ראייה איכא ממעשה בית דין דלא חיישינן לשני יוסף בן שמעון, הרי התם בממון איירי, דלא חיישינן ביה לשני יוסף בן שמעון, ומשום הכי יחזיר. ותיירך, דמשמע ליה כל מעשה בית דין בין דאיסור ובין דממון. אי נמי, דהא פשיטא לרבה דלא חיישינן לשני יוסף בן שמעון אפילו בשיירות מצויות, ומאי דנפיק דק ואשכח הוא להא דלא אמרינן נמלך. [אמנם מתוס' בד"ה נפק מבואר, דהראיה להא דלא חיישינן שמא מאחר נפל.]

טו) גמ', איכא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא וכו'. כתב הריטב"א (החדשים), דמהא שמעינן, דבעינן שיירות מצויות דווקא במקום מציאת הגט, ולא סגי בהא דאיכא בעיר שיירות מצויות.

טז) גמ', קתני מיהת בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה. הקשה השיטה מקובצת, דלמא משום ספק ספיקא הוא דמהדרין לאשה, דאיכא למימר שמא כבר נתגרשה, ואף אם אינו שלה יחזיר לה לראיה בעלמא. וגם אם אכתי לא נתגרשה, שמא שלה הוא ושפיר תתגרש בו. ותיירך, דבאשת איש לא אזלינן בתר רובא, והוא הדין דלא שרינן לה בספק ספיקא. אי נמי, דיש להעמידה בחזקת שלא נתגרשה, ואיכא רק חדא ספיקא.

יז) תוס' ד"ה ואפילו, בסוה"ד, ויחזיר לאשה דקתני היינו בעדים ותתגרש בו בחזרה זו. הקשה התורת חיים, הא יחזיר לאשה סתמא קתני, ומהיכי תיתי דאיירי בעדים. ועוד, הא יחזיר דקתני, אמוצא קאי, וכיון דהבעל מעולם לא עשאו שליח, איך תתגרש בנתינה זו. ומשום הכי ביאר, דכיון דהגט מסייעו נאמן אפילו למפרע, ושפיר דייקינן מינה דנאמן אפילו לזמן מרובה, דאי לאו הכי אינו נאמן למפרע.

יח) גמ', ואיכא דאמרי אף על גב דלא הוחזקו לא ליהדר ופליגא דרבה. כתב הרשב"א (גיטין כו:), דמשמע דהאי "איכא דאמרי" לאו משמיה דר' זירא קאמרי לה, אלא אנן הוא דמבעיא לן בדעת ר' זירא. וביאר, דאף דר' זירא נקט האי לישנא דאמר רבה, מכל מקום מסתברא דהוחזקו לא מעלה ולא מוריד, דהרי לנפילה דחד לא חיישינן, ומה לי בהא שהוחזק עוד יוסף בן שמעון, ועל כרחך דבשיירות מצויות חיישינן לכמה יוסף בן שמעון דהוי נפילה דרבים, ואם כן אפילו לא הוחזקו יש לחוש. ורבה דעל כרחך סבר דבעינן נמי הוחזקו, דאי לאו הכי תקשי דידיה אדידיה, היינו משום דסבר דכיון דהוחזקו שני יוסף בן שמעון יש לחוש שמא איכא עוד כמה יוסף בן שמעון.

יט) גמ', כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר דאשתכח בבית דין עסקינן. הקשה הריטב"א (החדשים), מנלן למימר דאשתכח בבית דין עסקינן, וכדתמה ר' זירא. ותיירך, דטעמא דרבה, דלא חיישינן אלא בשיירות מצויות והוחזקו, מסתבר טפי, ומשום הכי דחקינן לאוקי מתניתין דמילתא פסיקא נקט ואפילו אשתכח בבית דין.

כ) גמ', ר' ירמיה אמר כגון דקאמרי עדים מעולם לא חתמנו וכו'. כתב הרמב"ן (גיטין כו:), דר' ירמיה פליג אדרבה, וסבר דאף בלא הוחזקו ובאין שיירות מצויות חיישינן. דאי נימא כרבה דבעינן שיירות מצויות והוחזקו, מאי דוחקא להעמיד באמרו עדים מעולם לא חתמנו, הא שפיר איכא לאוקי או באין שיירות מצויות או בלא הוחזקו. ועוד, דאמרינן דלר' ירמיה אתי

דף יט ע"א

(א) **רש"י ד"ה אירכס**, שהיה שליח להביא. ביאר המהר"ם שיף (גיטין כז:), דהא דלא פירש רש"י דדידיה היה, משום דלא נחא ליה דגירש את אשתו. **והבית אהרון** (שם) כתב, דאילו היה גט שלו, פשיטא שהיה נאמן בו בטביעות עין במיגו שבידו לגרשה. והוסיף, **דמהתוס'** (שם) **בד"ה מעולם** שהקשו, אמאי הבעל נאמן, חזינן דסברו דאין להאמינו במיגו דבידו לגרשה, והיינו משום דלדבריהם החשש הוא שמא אומר בדדמי, ולהא אף מיגו לא יהני. נועוד יש לומר, דאי איירי בגט דידיה, לא הוה מהני ביה טביעות עין, וכדכתבו התוס' **לקמן** (כד.) **ד"ה ומודה**, דגט הוי כדברים החדשים שלא שבעתן העין, משום דלא משהי איניש גיטא בידיה. (ח.ו.ו.).

(ב) **גמ', אמר אי סימנא אית לי בגווה אי טביעות עינא אית לי בגווה**. הקשה **בקובץ הערות** (סימן עז אות ד), מה לי מה דאית לה טביעות עין, סוף סוף הוי רק עד אחד, ואין דבר שבערוה פחות משנים. ותירץ, דדוקא לענין לחדש דבר שבערוה בעינן שנים, אבל היכא דידעינן דנעשה הדבר, כגון הכא דידוע דהבעל כתב גט ומסרו לשליח, שפיר נאמן אף עד אחד לברר דזהו הגט הכשר שכתבו הבעל. וכדכתב הר"ן **(קידושין כז. מדפי הרי"ף)** גבי האומר קדשתי לבתי ואיני יודע למי, ובא אחד ואמר אני קדשתיה דנאמן, דאף שאין דבר שבערוה פחות משנים, מכל מקום כיון דלא בא להוציאה מחזקתה שפיר נאמן לברר.

(ג) **גמ', ואתיא למיטרף לקוחות שלא כדין**. הקשה המאירי, אמאי לא נחוש שמא כתב ליתן ולא נתן, ועתה מודה שנתן לה כדי לחפות עליה מזנותה, כדאיתא **בגיטין** (יז:): דתיקנו זמן בגיטין מחששא דשמא יחפה. ותירץ, דמהאי חששא לא היו מעכבים מלהחזיר הגט, משום דספק נפשות להקל.

(ד) **גמ', כי אתיא למיטרף אמרינן לה וכו'**. הקשה תוס' הרא"ש, הא אכתי איכא למיחש שתלך למקום שלא שמעו מהנפילה, ולא ידעו הלקוחות לומר לה אייתי ראייה אימת מטי גיטא לידך. ותירץ, דנפילה קלא אית לה, וידעי בה הלקוחות בכל מקום.

(ה) **גמ', שם**. הקשה האבני מילואים (קכו סק"ח), דאם יש לחוש שמא נכתב בניסן ולא ניתן אלא בתשרי, גט פסול הוא ואיך תתגרש בו. ותירץ, דכיון דהחשש שמא נתאחרה הנתינה, ממה נפשך אין לפוסלו, אי תקנת זמן משום שמא יחפה על בת אחותו, פסולו אינו אלא היכא דהקדימו זמנו, ואי משום חששא דפירות, שפיר אמרינן דאמרינן לה אייתי ראייה אימת מטי גט לידך ואין לחוש.

(ו) **גמ', שם**. כתבו התוס' **בד"ה אימת**, דדוקא בהאי גט דנפל ואיתרע אמרינן לה אייתי ראייה, אבל בשאר גיטין לא. אמנם **רש"י בגיטין** (יז:): **ד"ה עד** כתב, דלר' יוחנן דאמר דתיקנו זמן משום בת אחותו, לא חיישנן משום פירות, משום דאמרינן לה אייתי ראייה אימת מטי גיטא לידך. והקשה הרשב"א (בסוגיין), אי בכל גיטין בעי ראייה, מאי מקשינן הכא דאתיא למיטרף שלא כדין. **ובשיטה מקובצת** כתב, דהוא מאי דמשנינן "דאמרינן לה אייתי ראייה", דסלקא דעתין, דכי היכי דלענין להיתירה להינשא, ולענין בת אחותו לא אמרינן לה אייתי ראייה, הוא הדין משום חששא דלקוחות נמי, קמשמע לן דבלא ראייה אינה גובה מן הלקוחות.

(ז) **תוס' ד"ה וליחוש, בתוה"ד**, אבל הכא שהבעל מודה שגירשה מיום הכתיבה וכו'. הקשה הפני יהושע, הא כתבו התוס' **לעיל** (יח:): **ד"ה ואפילו**, דמאי דקתני "יחזיר לאשה", היינו בעדים, ותתגרש עתה בחזרה זו. ותירץ, דמכל מקום לדברי הבעל כבר גירשה מאותו הזמן, ושפיר יש לחוש שיטעו הלקוחות שאכן מיום הכתיבה אין לו בנכסיה.

(ח) **גמ', ואזל עבדא וקנה נכסין ועד תשרי ואזיל הרב וזבניהו**. כתב הרשב"א, דהוא הדין דהוי מצי למימר דאזל הרב וזבין לעבדא מניסן ועד תשרי, ועתה מוציא הגט דכתוב בו מניסן ויוצא לחירות. והקשה **בחידושי הגרע"א**, דלהאי חששא לכאורה לא יהני מאי דמשני דאמרינן ליה אייתי ראייה, דהא העבד מוחזק בעצמו, ואדרבה על השני להביא ראייה דאכתי

עבד היה. וביאר, דאי משום הא, אף אם לא נחזיר השטר, כיון דמכלל ספיקא לא נפק, אין רבו שני יכול להשתעבד בו. ומאי דקשיא ליה **לרשב"א**, היינו לסלקא דעתין דאין להחזיר משום דאם יחזיר יסברו הלקוחות דמטא לידיה מזמן הכתוב בו, ולא יטרחו להביא ראייה דבא לידו לאחר מיכן, דהוא הדין דמשום חששא דשמא מכרו לאחר, איכא למיחש שמא יסבור דמזמן הכתוב בו יצא לחירות, ולא יטרח אחר ראייה.

(ט) **גמ', תנו רבנן איזו היא דייתיקי**. כתב בתוס' הרא"ש (וכן בפסקיו סימן מז), דהך ברייתא אתיא לפרש מאי נינהו דייתיקי ומתנה דתני במתניתין, דתרווייהו דין מתנת שכיב מרע להם. אמנם **בשיטה מקובצת** כתב בשם הר"י **מיגאש**, דהאי ברייתא לא קאי אמתניתין.

(י) **גמ', איזו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע**. ביאר רש"י בד"ה **מהיום**, דגוף הקרקע קנוי ללוקח מהיום, ואין המוכר יכול למוכרו או ליתנו לאחר, ורק הפירות אכתי שייכים למוכר. והקשה הרשב"א, הא מתניתין היא **בבבא בתרא** (קלו:), ומאי קמשמע לן. ועוד, דהא לא דמי כלל למתנת שכיב מרע, דאילו מתנת שכיב מרע אף את גוף המתנה לא קנה מעכשיו, והאי מתנה רק את הפירות לא קונה מעתה. וכתב, דנראין דברי ר"ת (הובאו **בתוס' לקמן** (עמוד ב) **ד"ה והא**), דאיירי שכתב לו בהדיא שלא יקנה כלל גוף מחיים, אלא דווקא לאחר מיתה דומיא דמתנת שכיב מרע. אבל אם כתב לו בסתמא מהיום ולאחר מיתה, ודאי דכוונתו גוף מהיום, ופירות לאחר מיתה כדאמרינן **בבבא בתרא** (קלו:).

(יא) **רש"י ד"ה אפותיקאות**, שעשה לו שדה אפותיקי למלוה על פה וכו'. ביאר המהרש"א, דרש"י נקט דוקא בכהאי גוונא שכתב שטר אפותיקי על מלוה ישנה, דאי נימא דכתב כן בשעת הלואה, הא כבר נשתעבדו נכסיו, ולא מצי תו הדר ביה, ואף אם אמר תנו אין נותנים, דחיישינן שמא כתב ליתן ולא נתן ועתה רוצה לחזור בו.

דף יט ע"ב

(יב) **גמ', מתניתין דקתני הא אמר תנו נותנים בשכיב מרע**. הקשה הריטב"א (החדשים), הא במתניתין מתנות קתני, והיכי מצי לאוקמי בשכיב מרע. ובשלמא לפירוש ר"ת (עיין לעיל אות י), דאיירי במתנת בריא דכתב בה להדיא דלא תחול אלא לאחר מיתה, ניחא, דהוי כמתנת שכיב מרע דיכול לחזור בו. אבל לפירוש **רש"י לעיל** (עמוד א) **ד"ה מהיום**, דאיירי במתנת בריא דגוף מהיום ופירות לאחר מיתה, קשיא. ותירץ, דכיון דלא תני להדיא במתניתין הא אמר תנו נותנים, איכא למימר דמשום דייתקאות גרידא נקט תנא ונמלך עליהן, דמשמע הא אמר תנו נותנים.

(יג) **גמ', אי במתנת שכיב מרע וכו' לית ליה פסידא דבתרייתא זכי**. הקשה הרמב"ן, הא ודאי דאית ליה לאותו שקיבל פסידא, דהא עתה שאמר תנו, יזכה אותו שני שנותן לו עתה דהא חזר בו מקמייתא. אלא דאף דיש פסידא, מכל מקום כיון דמתנת שכיב מרע היא, שפיר יכול לחזור בו. והריטב"א (החדשים), ביאר, דמאי דתני לית ליה פסידא, היינו שאינו נפסד שלא כדין, דכיון דהדר בו מדינא מפסיד.

(יד) **גמ', כי קתני בברייתא אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר וכו' בבריא**. הקשה **בחידושי הר"ן**, במתנת בריא אמאי לא יחזיר, הא אי שטרי הקנאה נינהו, הרי אף דלא אתי לידיה, זכה בהו. ואי לאו שטרי הקנאה נינהו, הא אין כותבין אלא אם כן מקבל מתנה עמו ומוסרו לו, דאי לאו הכי לעולם יש לחוש שמא כתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי, ואזיל ומזבין בין ניסן לתשרי, וכשרוצה לחזור בו מוציא השטר שנתן לפלוני מניסן ומוציא שלא כדין, וכדחיישינן בנפל. ותירץ, דאף דבדנפל חיישינן, מכל מקום לכתחילה אין חוששין, משום דדבר רחוק הוא דיחזור בו מהראשון ויתן לשני, ושוב יחזור בו מהשני ויתן לראשון.

(טו) **גמ', אלא אמרינן ליה אנן וכו'**. כתב החכמת מנוח, דבעינן למימר ליה אמאי לא מהדרין ליה, משום "והייתם נקיים".

כבר והגיע זמן הגוביינא, וכדמשמע לישנא דגמרא "ואתי למיטרף לקוחות", אי הייתה מוחלת לבעלה, הייתה מתחייבת לשלם כל דמי הכתובה, ומשום הכי עדיף לה טפי ליתן השובר, דעתה אינה משלמת אלא הדמים שנתנו לה כדרך כל מוכר שנמצא שאינה שלו. וכתב, דמתוך קושיה זו יש רוצים לומר, דהמוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו, אינו צריך לשלם אלא הדמים שקיבל ולא דמי כל השטר, ואפילו למאן דמחייב בדינא דגרמי. אמנם בסוף דבריו דחה, דיש לאוקמי לסוגיין שאכתי לא נתגרשה ואין הכתובה שוה אלא כשיעור הטובת הנאה דידה, ומאי דאמרינן "ואתי למיטרף לקוחות", היינו לכשיגיע זמן הגביה.

ג) גמ', שם. הקשו התוס' בכתובות (יט.) ד"ה כגון, מאי מיגו איכא הכא, דלמא אינה רוצה למחול כדי לא להפסיד כתובתה, נוכדכתב הרשב"א (שם), דהבעל שיוודע האמת ישלם לה הכתובה ולא יחוש לשובר ותירצו, דכיון דאיכא שובר דמוכח סמכינן אמיגו כל דהו.

ד) גמ', שם. כתב בביאור הגר"א (ח"מ סו סקצ"ז), דמסוגיין מוכח דאף אם התנה עם הלוקח שלא ימחול, שפיר יכול למחול, וכדפסק השולחן ערוך (ח"מ סו סכ"ג). דאי נימא דאינו יכול למחול, מאי יהיני הא דשמואל, הא אכתי יש לחוש לקנוינא דהא אינה יכולה למחול מחמת תנאה. ועיין באות הבאה.

ה) גמ', שם. הקשה הפורת יוסף, אי נימא דמשום מיגו קאמרינן הכא, הא כתבו התוס' בבבא קמא (פט.) ד"ה כל, דבלא שתעשה קיום במשכונות או בערבות שלא תמחול, לא משכחת שיקנו כתובתה דהא כל לגבי בעלה ודאי מחלה, ואם כן מאי מיגו איכא, הא כיון שעשתה קיומים שלא תמחול, עדיף לה טפי להחזיר השובר כי היכי דיפטר בעלה.

ו) תוס' ד"ה שמע מינה, בתוה"ד, דאי ליכא עדים שמכרה הבעל והאשה יכפרו המכירה. ביאר המהרש"ל, דיכפרו שמכרה במעמד שלשתן. והוסיף, דמהשטר נמי ליכא ראייה, דהא לא מפורש בו היאך היתה המכירה. ועוד, דעל כרחק דליכא שטרא, דאי איכא שטרא, מסתמא לא חתמו העדים אלא אם כן נתרצה הבעל, או דהיה הוא במעמד שלשתן.

ז) בא"ד, ועוד יש לומר דלא תקנו מעמד שלשתן אלא בדבר שראוי לגבות מיד. ביאר החכמת מנוח, דמעמד שלשתן נתקן משום תקנת התגרים, ואיכא למימר דרך במילתא דשכיח תיקנו, ומשום הכי כתובה שלא באה לידי גוביינא מיד, הויה מילתא דלא שכיחא ולא תיקנו בה.

ח) גמ', בששטר כתובתה יוצא מתחת ידה. ביאר רש"י בר"ה בששטר, דאילו היתה מוכרת, היתה מוסרת השטר ביד הלוקחות. והריטב"א (החדשים), כתב, דכיון דשטר הכתובה בידה, אף בלא טעמא דמחילה נאמנת עליו דפרוע הוא.

ט) רש"י ד"ה בששטר, בסוה"ד, היתה מוסרת הכתובה ביד הלוקח. כתב הרמב"ן, דלאו למימרא דאי לאו דמסרה ללקוחות לא היו קונים השטר, דהא שפיר אפשר לקנותו באגב או בקנין סודר. אלא משום דלא סמכא דעתיהו דלקוחות. אמנם בחידושי הר"ן כתב בשם רבינו האי, דשטר אינו נקנה באגב משום דאין גופו ממון, ומאי דשנינו דשטר נקנה באגב, היינו דווקא שטר המכירה גופיה דנקנה אגב הקרקע הנמכרת.

י) גמ', אביי לטעמיה דאמר עדיו בחתומיו זכין לו. כתב הרי"ף (ו): מדפי הרי"ף, דכיון דכתבה שובר מניסן, זכה הבעל בקרקע משעת חתימת העדים על השובר אף דלא מטא לידיה, משום דהוי כמחילה. וכתב הרא"ש (סימן מט), דאף דאמרינן לעיל (יג.) דלא אמר אביי עדיו בחתומיו זכין ליה אלא במטא לידיה. הני מילי היכי דבעינן לזכות על ידי השטר, כגון שטרי הלואה דבעינן לזכות בשיעבוד הלואה. אבל הכא דזוכה במה שבידו, זכה משעת חתימה ואפילו שלא בא השטר לידו. עוד כתב, דמדסיים הרי"ף "משום דהויה לה מחילה" משמע, דדוקא הכא דמוחלת לו על השיעבוד, מהני שובר דידה אפילו לאחר שכבר מכרה לאחר. אבל בשטר מתנה או מכר, לאחר שנתנה לאחר תו לא יועיל לכתוב שובר. אמנם הרמב"ן במלחמות (יא). מדפי

(טז) תוס' ד"ה ברייתא, היינו דלא כאביי. ובתוס' רבינו פרץ כתב, דאף לאביי אם חזר בו קודם שנתן השטר לראשון, שפיר הוי חזרה ולא אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו, ושפיר איכא למיחש שמא הדר ביה קודם שהגיע שטר לידו. ותמדה עליו הריטב"א (החדשים), מהא דלעיל (יג.) דלאביי שעדיין בחתומיו זכין לו, המוצא שטר דלית ביה הקנאה שפיר יחזיר לבעלים, ואמאי, ניחוש שמא הדר ביה קודם שהגיע לידו.

יז) גמ', ונפלוג בהדיה. ביאר הריטב"א (החדשים), דבשלמא לענין האב, דחיישינן שמא חזר בו מן הראשון ונתנו לשני, ושוב חזר ונתנו לראשון, אף בלא החשש דכוונתו ליפלוג בהדיה, לא מהדרינן. משום דאיכא למימר דמסתמא חזר לאהבתו הראשונה וחפץ ליתן לו המתנה. אבל השתא דאיירינן בבדיה, אם לא דנאמר דחפץ לשייר לעצמו פלגא מן המתנה, מהיכי תיתי לחוש שמא נתן לאחר, ועתה רוצה לחזור בו וליתן למי שאביו נתנו.

יח) רש"י ד"ה אי נמי יהבה, שוב לאיניש אחרנא במתנת בריא. הקשה הפני יהושע, הא אף אי נתן במתנת שכיב מרע לית ליה פסידא, כדאמרינן אליבא דר' אבא בר ממל. וביאר, דלישנא דלית ליה פסידא לא שייכא היכי דנתן במתנת שכיב מרע, [ועיין לעיל אות יב.]. ומאי דנקטו לה אליבא דר' אבא בר ממל אף אשכיב מרע, אגב גררא נקטיה, ומשום הכי הכא דקדק רש"י, דאיירי במתנת בריא, דבהא באמת לית ליה פסידא.

יט) רש"י ד"ה קמא זכה, בתוה"ד, והכי קאמר מצא דייתקי ומתנה לא יחזיר וכו'. הקשה הרמב"ן (לעיל עמוד א), אי הכי, מאי הקשו בריש סוגיין "הא אמר תנו נותנים", דלמא כוונת מתניתין דחיישינן שמא נמלך ועתה רוצה לחזור בו, דאף אי אמר תנו אין נותנים. ותירץ, דלאחר דתלי לה טעמא דחיישינן שמא נמלך, ומשום הכי שפיר אמרינן דבשכיב מרע דיכול למיהדר, שפיר נותנין אם אמר תנו, קשיא אברייתא דתני אין נותנין.

כ) גמ', ולא נתנה עד תשרי. ביאר הרא"ש (סימן מו), דלא נתנה כלל, ועתה שמודה ואומרת ליתן לו הוא תשרי, וחיישינן שהבעל יגבה מה שמכרה מניסן שהוא זמן כתיבת השובר. אמנם מרש"י ד"ה ולא נתנה שכתב, והוא לא פרע עד תשרי, משמע, דאיירי שבאמת נתנה השובר בניסן, ולא דעתה כשאומרת תנו, נתנה.

כא) גמ', ומפיק ליה לשובר. ביאר הפילפולא חריפתא (סימן מח אות ש), דהכא ליכא למימר לה אימת אתיא שובר לידך. דהא יאמר הלוקח דאם נתנו לו השובר ודאי קמו במילתא ומקמי דידי נכתב, דאי לאו הכי למאי אהדרוה, וכדאמרינן לעיל (עמוד א') גבי שטר חוב.

כב) רש"י ד"ה בטובת הנאה, בסוה"ד, ויחזיק הבעל בקרקע המיוחדת לכתובתה שלא כדין. ביאר הקצות החושן (סימן סו סקל"ז), דאם יחזיק בשאר נכסים המשועבדים, אף אם לא יחזירו לו השובר מספק אין להוציאם ממנו. ומשום הכי פירש, דאיירי בקרקע המיוחדת לכתובתה, דאית לן לאפוקי מיניה ולהעמידה ביד שליש עד שיתברר הדין עם מי.

דף כ ע"א

א) גמ', שמע מינה איתא לדשמואל דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וכו'. כתב רש"י בר"ה איתא לדשמואל, הלכך אם מכרה כתובה זו באייר, דהיינו שטר חוב, וחזרה ומחלתה לבעל בתשרי, מחול ושפיר טרף בעל. מבואר מדבריו, דנתנית השובר הוי כמחילה, ומשום הכי לא חיישינן לשמא לא ניתן אלא עתה. וכן הסיק הרשב"א. אמנם הרי"ף (ו): מדפי הרי"ף (י) ורבינו חננאל ביארו, דכיון דיכולה למחול לבעלה, מה לה לשקר ושפיר נאמנת דנתנה השובר בזמן הכתוב בו. ועיין באות הבאה. והרא"ש (סוף סימן מח) כתב בשם יש מפרשים, דכיון דאיתא לשמואל דיכולה למחול, כל לגבי בעלה ודאי מחלה, ולא שכיח שיקנו ממנה הכתובה בטובת הנאה, ומשום הכי לא חיישינן להא ושפיר מחזירים לו השובר.

ב) גמ', שם. הקשה הרא"ש (סימן מח) להאי פירושא דמשום מיגו קאמרינן הכא, מאי ראייה איכא מהא דלא מחלה לבעלה, הא כיון דאיירי דנתגרשה

דשטרי חליצה ומיאונים לא עדיף משטרי ממון, וכדקשו התוס' בד"ה איסורא, ודווקא לענין גיטין משום חומרא דאשת איש החמירו, כי היכי דהחמירו במים שאין להם סוף. ובהא פליג ארבה דסבר דאף שטרי חליצה דינם כחומר איסור אשת איש.

כא) תוס' ד"ה איסורא, דהא אין אנו הולכין בממון אחר הרוב. הקשה הפני יהושע, מאי ראייה איכא מהא, הא מה דאין הולכין בממון אחר הרוב, הוא משום דחזקת ממון אלימא. והכא במוצא מעשה בית דין, דהמוצא אין לו כלל זכות בשטר, ואינו מוחזק בו, מהיכי תיתי לחשוש ליוסף בן שמעון אחר. ולא דמי נמי לגט דאיכא חזקת איסור, ומשום הכי חיישינן לשני שוירי.

כב) גמ', שמעת מינה קשר הוא סימן. הקשה תוס' הרא"ש, מנלן דהקשר הוא הסימן, דלמא על ידי הקשר יוכל ליתן הסימן במנין. ותירץ, דאי משום המנין, הא סגי בכרוכין דהוי דרך טפי מקשורין.

כג) גמ', הא תני רבי חייא שלשה כרוכין זה בזה. וביאר רש"י בד"ה כרוכין, דהכריכה הוי סימן. ולהלן בסוגיין מסקינן דשטרי מכריזו. וביאר רש"י בד"ה שטרי מכריזו, דזה צריך שיאמר כך וכך היו וכרוכין היו. והקשה התוס' הרא"ש, אמאי בעינן לתרווייהו, הא מסקינן לקמן (כג): דמדמשקל הוי סימן, מדה ומנין נמי הוי סימן. ומשמע, דמנין לחודיה נמי הוי סימן. ודוחק לומר דסגי או בהא או בהא, דאי הכי, אף בתרי יכריזו ויתן סימן דכרוכין היו. ומשום הכי ביאר, דכריכה לאו לסימנא נקטיה, אלא דעל ידי דכרוכין הם, שפיר הוי מנין. והמהרש"ל כתב, דבעלמא סגי בחד סימן. אמנם הכא דאיכא תרווייהו, אם יאמר רק סימן אחד, מוכרח דאינם שלו.

כד) גמ', דלמא לקוימינהו אזלי. ביאר הריטב"א (החדשים), דאחד היה מוליכו על ידי כולם. ור"ע מברטנורא (בפרקין מ"ח) כתב, דחיישינן שמא נפלו מיד סופר הדיינים כשהובאו לפניו לקיימם. והעיר הרש"ש, דמדאקשי בתר הכי "דלמא מידא דסופר נפיל", משמע, דמאי דמקשינן מעיקרא "דלמא לקוימינהו אזלי" לאו אסופר קאי. ומשום הכי ביאר, דקודם הקיום מוסרים השטר ליד הדיין, וחיישינן שמא מיד הדיין נפל, ובתר דמשני דאיירי במקוימים, הדר מקשינן שמא נפל מן הסופר מיד אחר הקיום.

כה) רש"י ד"ה ואם יש עמהן סמפון, והכא במלוא עסקינן דקתני מצא שטר בין שטרותיו. הקשה המהר"ם שוף, דרש"י לעיל (עמוד א) בד"ה מצא שטר פירש, דמאי דתני מצא שטר בין שטרותיו, לאו במלוא איירי, אלא בשליש המוצא שטר בין שטרותיו. וכתב, דבדוחק יש לומר, דאין כוונת רש"י דאף מצא שטר בין שטרותיו במלוא איירי. אלא אדרבה, על כרחך דהאי אם יש עמהן סמפון לאו אשליש קאי, דאי אשליש כההיא דמצא שטר בין שטרותיו, אמאי יעשה מה שבסמפון, יהיה מונח מיבעי ליה, כיון דאינו יודע מה טיבו. והמהרש"א כתב, דכוונת רש"י, דבהלוואה שנעשה עליה הסמפון איירי, [ולא שמצאו המלוה].

כו) רש"י ד"ה שנמצא לו, השטר שהשובר יצא עליו. הקשה הריטב"א (החדשים) בשם התוס', דלישנא "דנמצא" משמע, דאשובר קאי, דאי אשטר, הוי ליה לרב ספרא למימר הכי בהדיא. וכלישנא אחרינא ברש"י ד"ה בין שטרותיו.

כז) גמ', הכא נמי שנמצא בין שטרות קרועים. כתב המהרש"א, דפירוש קמא ברש"י ד"ה שנמצא לו, דקאי אשטר, צריך לומר, דשני השטרות של יוסף בן שמעון נמצאים בין השטרות הקרועים. [ולכאורה צריך עיון, דכיון דעל כרחך אחד מהן נמצא בין הקרועים אף שאינו פרוע, מאי ראייה דמשום שנפרע נתנו שם. (ח.ו.י).]

כח) רש"י ד"ה שנמצא, בסוה"ד, וכל אחד אמר זהו שטרו שלי. הקשה הש"ך (ח"מ סה סקנ"ד), דהרי במשולשין איירי הכא, וכדכתב רש"י בד"ה שטרות שניהם פרועין. ותירץ הנתיבות המשפט (שם סקכ"ט), דקאי אשטר המוחזק בשובר, דכל אחד אמר דאשטרו קאי.

כט) גמ', תא שמע סמפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו. ביאר הש"ך (ח"מ סה סקנ"ד), דהכא לא משנינן דמצאו בין שטרותיו הקרועים, משום

הרי"ף) כתב, דאין כוונת הרי"ף, דאף באופן שכלל לא נתנה השובר סבירא ליה לאביי זוכה, דאי הכי, אף באינה מודה ינתן לבעל, דהא זכה משעת חתימה, ואי משום דחיישינן לזיוף ולקנוניא, אף במודה יש לחוש להכי. אלא כוונתו, דעתה כשאומרת תנו ונותנים לבעל, זוכה הוא למפרע משעת החתימה. ועיין באות הבאה.

יא) גמ', שם. כתב הבעל המאור (יא. מדפי הרי"ף), דאף דבלאו דמטי לדידה אף אביי מודה דלא זכי, מכל מקום לא חיישינן לכתבה ליתן ולא נתנה, ואף אי חיישינן, מכל מקום לשתי כתובות לא חיישינן. ואביי אתרי טעמי סמך. ותמה עליו הרמב"ן במלחמות (שם), הא אם אין האשה לפנינו, לא מהדרינן לבעל, והיינו טעמא משום דחיישינן שמא כתבה ליתן ולא נתנה. ואם כן אף במודה, אמאי מהדרינן, שמא כתבה ליתן ולא נתנה, ואביי הא חייש לקנוניא.

יב) גמ', שם. כתב הריטב"א (החדשים), דאיירי בשובר כעין שטר הקנאה, דאומר לו חוב פלוני מחול לך בשטר זה. אבל בשובר של מחילה או הודאה דהשטר עומד לראיה בעלמא, פשיטא דאף לרבא משעה שהודה או מחל זכה בו.

יג) תוס' ד"ה שובר, בתוה"ד, ונראה שתקנת חכמים הוא. כתבו המהרש"א והתומים (סה, כא), דאליבא דר' מאיר דאמר עדי חתימה כרתי, מדינא אמרינן דעדיו בחתומיו זכין לו. ולא כתבו האי טעמא אלא לאביי דסבר כר' אליעזר דעדי מסירה כרתי. ועיין באות הבאה. ועיין במהר"ם שוף, ובחידושי הגר"ש שקאפ (סימן יט), שתמהו, דאף לר' מאיר דעדי חתימה כרתי, היינו לענין הא דשטר בלא חתימת עדים לאו שטר הוא. אבל אכתי איכא למימר דרק משעת מסירה נקנה למקבל. ועיין בברכת שמואל (גיטין סימן ל).

יד) בא"ד, כתב הפני יהושע, דמאי דכתבו התוס' דהוי תקנת חכמים, לא קאי אעיקר דינו דאביי דעדי בחתומיו זכין לו, דאי הכי, אמאי לא פירשו הכי לעיל (יג). במילתא דאביי. אלא קאי אמאי דאמרינן בסוגיין דאף אם מסרה השטר בתר דנראה השובר, דאיכא למימר דהוי חזרה מהשובר, מכל מקום כל דלבסוף אתיא לידיה מהני השובר, דהאי דינא משום תקנת חכמים הוא. וסיים, דלהאי פירושא לא בעינן למה שכתב המהרש"א (עיין באות הקודמת).

טו) מתני', מצא אגרות שום. ביאר רש"י בד"ה איגרות שום, ששמו בית דין נכסי לזה למלוה בחובו. ואף דהאי שטרא בר פרעון הוא, אפילו הכי יחזיר, וכדפירש רש"י בד"ה הרי זה יחזיר, דאיהו דאפסיד אנפשיה. אמנם הריטב"א (החדשים), דחה פירושו, משום דהאי שטרא בר פרעון הוא. ומשום הכי ביאר, דאיירי בשטר ששמו בית דין כמה מוונות צריכה האשה לשנה.

טז) מתני', או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר. הקשה תוס' הרא"ש, מאי שנא מדאמרינן לעיל (יב): גבי המוצא שטר חוב, דמשום דנפל איתרע ולא מהדרינן ליה. ותירץ, דהתם כיון דמוטל באשפה הוי ריעותא דמשום פסולו נזק, אבל הכא דמצאו בחפיסה או בתכריך, ניכר דדרך נפילה הוא וכשרים הם. עוד תירץ, דהתם יש להסתפק האם מלוה נפל או ממלוה נפל, ומשום הכי לא מהדרינן. אבל הכא שפיר מהדרינן לאותו שיתן סימן החפיסה.

יז) מתני', שם. הקשה הגליון בשיטה מקובצת, דאם המלוה נותן סימן מאי ראייה הוא, ניחוש לקנוניא שמסר הלווה הסימן למלוה. ותירץ, דאי משום קנוניא, היה לו ליתן הסימן בעצמו, ואחר כך ליתנו למלוה בצינעא.

יח) רש"י ד"ה ואיגרות מזון, שקיבל עליו לזון בת אשתו. ביאר הרש"ש, דאיירי שקיבל עליו בקנין והשטר הוי לראיה בעלמא, דאי לאו הכי אמאי יחזיר, הא יש לחוש לנמלק.

דף כ ע"ב

יט) גמ', אמר ליה תרדא. ביאר בשו"ת חות יאיר (סימן קנב), דאף דהוא כינוי גנאי. מכל מקום כיון שגדול היה מרב עמרם וחבירו היה, לא הקפיד עליו.

כ) גמ', שטרי חליצה ומיאונים תנן. ביאר הפני יהושע, דרב עמרם סבר,

מתייאר, שפיר מהני היאוש אף דעתה אינו יודע. ומשום הכי לא קשיא להו, אלא, אמאי ברשות היחיד חייב להכריז, נימא דהתייאש משום דהיה סבור שנפל ברשות הרבים. אמנם אכתי יקשה, דיש לומר אף אפכא דסובר דברשות היחיד נפל ואינו מתייאש.

(ט) גמ', אי דרך נפילה אפילו טובא נמי. הקשה בתוס' רבינו פרץ, הא הוי יאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש. ותירץ, דסתמא דתלמודא דפריך הכא, כרבא סבירא ליה דהוי יאוש. והקשה הרשב"א, דכיון דקיימא לן כאביי, היכי סתמו להאי קושיא אליבא דרבא. ותירץ, דלטעמיה דרב יצחק מקשינן, דסבר המקשן, דטעמיה דרב יצחק משום דסבר כרבא דיאוש שלא מדעת הוי יאוש, ומשום הכי אמר דנתפזרו קב בארבע אמות ודאי הוי יאוש, ולהכי מקשינן, דאי דרך נפילה אפילו טובא נמי מסתמא מתייאש. והרישב"א (החדשים) כתב, דשפיר מקשינן אף לאביי, ובגוונא דפירי יקירי דידע בהו לאלתר.

(י) גמ', קב שומשמי בארבע אמות וכו', קב תמרי וקב רימוני בארבע אמות מהו. הקשה הרשב"א, הא כיון דכולי הנך בעיא בחדא טעמא תליא, האם משום טירחא מפקר להו, או משום דלא חשיבי מפקר להו, אמאי נקטו לכל הני גוונא. ותירץ, דלאו בחדא בי מדרשא נשנו כל הנך, ורב אשי הוא דקבע להו בהדדי. עוד תירץ, דשפיר מיבעיא לן בכל הני גוונא, משום דלא דמו להדדי. דבשומשמי אף דחשיבי ניהו, מכל מקום נפיש טרחיה, ואף אי בעלמא אזלינן בתר חשיבות, איכא למימר דבשומשמי לא אזלינן בתר חשיבות. ומאידך, אף אי נימא דאזלינן בתר חשיבות, איכא למימר דבתמרי ורימוני אף דלא חשיבי, מכל מקום כיון דלא נפיש טרחיהו לא מפקר להו, או דלמא לעולם אזלינן בתר חשיבות. [ועיין באות הבאה].

(יא) גמ', שם. כתב הרמב"ם (פט"ו מגולה הי"ב), "או שהיה הקב משנים ושלשה מינים כגון שומשמי תמרים ורימונים, כל אלו ספק". וכתב הגר"א (בהגהותיו לסוגיין), דכן גרס הרמב"ם בסוגיין. וביאר הנחלת דוד, דהאיבעיא היא, האם כיון דג' מינים הם, אינו מקפיד ללקוט כל המינים בחדא זימנא, ועל כן אינו מתייאש דהא לא נפיש טרחא ללקוט מין אחד. או דלמא דכי היכי דבמין אחד דרכו ללקוט כולם בחדא זימנא, וכדכתבו התוס' בד"ה חצי, כן דרכו אף בכמה מינים.

דף כא ע"ב

(יב) גמ', איתמר יאוש שלא מדעת אבוי אמר לא הוי יאוש ורבא אמר הוי יאוש. בשיטה מקובצת הביא שהקשה הראב"ד, דלכאורה פליגי האם אמרינן ברירא או לאו. ואם כן אמאי איפליגו דווקא ביאוש. וכתב, "דיש למבין להפליגו מענין ברירא". וביאר הברכת שמואל (סימן כג אות ד), דלא דמי לברירא, דבעינן דעת בשעת עשיית המעשה, ובהא איכא למימר דכל שבזמן עשיית המעשה לא הוברר חלותו, הרי חסר בדעת. אבל ביאוש, הא גופא סבר רבא דלא בעינן דעת מפורשת בשעת היאוש, וגם אי בעלמא ליכא ברירא, הכא שפיר מהני.

(יג) גמ', דכי אתא לידיה באיסורא אתא לידיה. ביארו התוס' בבבא קמא (סו). ד"ה הכא, דכיון דנתחייב כבר בהשבה, לא קני ביאוש, [דהיינו דלא פקע חיוב ההשבה]. והרמב"ן במלחמות (יד: מדפי הרי"ף) ביאר, דכיון דנטלה קודם יאוש, הוי שומר שכר לבעלים וידו כיד הבעלים, ולא מהני היאוש. [ועיין לקמן אות יט בביאור דעתו].

(יד) גמ', בדבר שיש בו סימן כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש. הקשה הקצות החושן (סימן רנט סק"א), לדעת הרמב"ן (עיין באות הקודמת), דטעמא דלא מהני יאוש היכא דנטלה קודם יאוש, משום דהווי שומר לבעלים וידו כיד הבעלים, קשה ממה נפשו, במאי איירי הכא. דאם נטלה על מנת לגזלה, כיון דאינו שומר לבעלים, שפיר קני ביאוש. ואי נטלה על מנת להשיבה, כיון דלא נתכוון לקנותה, אף אי אתיאש מרה מינה קודם שבאה לידו לא קני לה. ותירץ, דכיון דנטלה לאחר יאוש ואינו שומר אבידה, אף דבשעה שהגביה לא נתכוון לקנותה, מכל מקום לכשיוודע לו דהיה

דלא קתני שנמצא בין שטרותיו. וכתב התיבנות המשפט (שם סקכ"ט), דהיינו דווקא להאי פירושא דנמצא קאי אשובר. אבל להאי פירושא דנמצא קאי אשוטר, אין להוכיח מהא דלא קתני שנמצא בין שטרותיו. דהא בסמפון עסקינן.

דף כא ע"א

(א) גמ', מאי עדים עדי קיום. כתב הקובץ שיעורים (בבא בתרא אות תרסג), דהא ניחא אי נימא דשטר בלא קיום, כחספא בעלמא הוי, אם כן הוא הדין שובר בעי נמי קיום. אך אי נימא דאף בלאו קיום, שטרא מעליא הוי, והא דבעינן לקיום כי היכי שלא יטען מזויף, הא ניחא בשטר דטענתו הוי להחזיק הממון בידו, אבל בשובר דטענתו על השובר כדי להוציא, מהיכי תיתי שיהיה נאמן.

(ב) גמ', אין עליו עדים ויוצא מתחת ידי שלישי. כתב התוס' הרא"ש, דלאו למימרא דאין עליו עדים כלל, דאם כן, הוי חספא בעלמא ומאי יהני השלישות. אלא איירי, שאין העדים לפנינו לשואלם אי פרוע אי לאו. או דאיירי שאין עליו עדי קיום. ובשיטה מקובצת כתב, דאיירי דאין עליו עדים כלל, אלא דכתוב בכתב ידי המלוה, וכיון דיוצא מיד שלישי, ודאי השלישו בידו והאמינו.

(ג) גמ', דהא הימנא מלוה לשלישי. הקשה בתוס' הרא"ש, תיפוק ליה דאי בעי שלישי הוי מסר ליה ללוה. ותירץ, דאיירי כגון דאיתחזיק בבי דינא, כדאמרינן בסנהדרין (לא:): דכיון דאיתחזק בבי דינא, אי בעיא קלתיה לא אמרינן. ודלא כפירוש רש"י (שם) בד"ה דאיתחזיק, דכיון דכתוב ביה הנפק לא אלימי לאפקועי מעשה בית דין, אלא דכיון דראוהו לית לה מינו.

פרק אלו מציאות

(ד) מתני', אלו מציאות שלו. כתב בתוס' רבינו פרץ, דלאו דווקא "אלו", דהוא הדין כל דבר שאין בו סימן. ולרבותא נקטיה, דלאביי דאמר לקמן (עמוד ב) יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, אתי לאשמועינן דבהני איכא יאוש מדעת. ולרבא דאמר דאף שלא מדעת הוי יאוש, אתי לאשמועינן דיאוש אף שלא מדעת הוי יאוש, וכדאיתא בגמ'.

(ה) מתני', שם. כתב הרישב"א (החדשים), דהא דתני אלו מציאות שלן, ולא קתני אלו מציאות שאינו חייב להכריז. לאשמועינן, דאפילו הביא הלה עדים שנפל ממנו, לא מהני לו, דכיון דלית בהו סימן מסתמא איאוש מייאש ונעשה הפקר.

(ו) מתני', וגזיו צמר הלקוחים ממדינתן. ביאר רש"י בד"ה ממדינתן, כמות שהן גוזות כשאר גוזות המדינה. ובתוס' הרא"ש ביאר, דמדינתן היינו מקישוריהן, כדאמרינן בסוכה (יג:): הותרו ראשי מדנים שלה. [אמנם לפנינו הגירסא שם "ראשי מעדנים"].

(ז) תוס' ד"ה אלו מציאות, בתוה"ד, דכריכות אידי דיקירי אינון וכו'. הקשה הפני יהושע, דהא לקמן (כג.) מבואר, דכריכות לאו יקירי ניהו. דאמרינן התם דאלומות כיון דיקירי ניהו לא מנשתפא, ואילו בכריכות חיישינן למנשתפא. וליכא למימר, דאדרבה כיון דלאו יקירי ניהו והוי יאוש שלא מדעת, בעינן לאוקמי במצא דרך הינוח. דהא תוס' הקשו אליבא דרבא דאמר סימן העשוי לידרס הוי סימן, ולדידיה שפיר הוי יאוש אפילו שאינו מדעת.

(ח) בא"ד, ואם תאמר כריכות אי דרך נפילה היא אם כן אינו יודע היכן נפל וכו'. הקשה בחידושי הגרע"א, דלכאורה טפי הוי להו להקשות בדרך ממה נפשו, דאי מספק אינו מתייאש, אמאי ברשות הרבים הרי אלו שלו. ואי מספק מתייאש, אמאי ברשות הרבים חייב להכריז. ותירץ, דתוס' סברי, דרבה אית ליה דרבא דיאוש שלא מדעת הוי יאוש, ומשום הכי כשמצא ברשות הרבים אמרינן, דכיון דאילו היה יודע שנפל ברשות הרבים היה

הדרך היוזמי

מסכת בבא מציעא דף כא – דף כב

כב אייר – כג אייר התשס"ט

יאושו, שפיר יקנה עתה.

טו גמ', אביי אמר לא הוי יאושו. כתב הקהילות **יעקב** (סימן כו), דיש לבאר סברת אביי בתרי אנפי. או דסבר דאף דכשיוודע לו ודאי יתייאש, מכל מקום בעינן יאושו בפועל, ולא סגי "בעומד ליאושו". או דבהא גופא פליג, וסבר דאף דליכא סימן אכתי אינו ודאי שיתייאש, דשמא סבור לרדוף אחר המוצא ולהביא עדים.

טז גמ', רבא אמר הוי יאושו דלכו ידע דנפל מיניה מייאש וכו'. כתב הריטב"א (החדשים), דאף היכא דלא נתייאש לבסוף, מכל מקום כיון דאין בו סימן, כאבודה ממנו ומכל אדם דמי, ושפיר קני לה. וכתב הקהילות **יעקב** (סימן כו), דמדברי **התוס' לקמן** (כו): ד"ה **שנפל** מבוואר, דהיכא דלעולם לא יודע לו, כהויא דראה סלע שנפל משניים, דסבור המאבד דחבירו נטלה הימנו ואינו מתייאש, אף לרבא לא הוי יאושו. וביאר, דסברי דלרבא היאושו דלבסוף מהני למפרע. אמנם הריטב"א (החדשים) סבר, דלרבא סגי "בעומד ליאושו", ולא בעינן יאושו בפועל.

יז גמ', הא לא ידע דנפל. ביאר **המגיד משנה** (פי"ד מגזילה ה"ה), דאף דלא ברירא דלא ידע, מכל מקום אף בספק יאושו שלא מדעת אסור. [נועיין לקמן אות כא.]. והקשה **בחידושי הגרע"א**, דאי משום ספק אתינן עלה, הא הוי ספק ספיקא, ספק דלמא מנכרי נפל, ואף אי נימא דמישראל נפל, דלמא ידע והתייאש. ותיירץ, דמתניתין סתמא קתני אף ברוב ישראל, דליכא ספק ספיקא.

יח גמ', התם נמי אגב דיקורי. ביאר **רש"י בד"ה יקורי**, כבד משא. וכתב **הבית יוסף** (סימן רסב), דמדכתב **הרא"ש** (סימן ב), "דעיגולי דבילה וככרות של נחתום ומחרוזות של דגים וחתיכות של בשר, כיון דמידי דמיכל נינהו חשיבי ליה וממשמש בהו", נראה דפירש "דיקורי" מלשון חשיבות הוא. אי נמי לפירושו נמי, יקורי מלשון כובד הוא. אלא כיון דבמחרוזות של דגים ליכא כובד, על כרחך דמשום חשיבות הוא, ותו לא בעינן לפרש דבעיגולי דבילה מחמת כובד הוא. והדרישה כתב, דאי יקורי לשון חשיבות הוא, אמאי לא כתבו להדיא "אגב דחשיבי" כדכתבו גבי לשונות של ארגמן. וכן קשה אמאי דכתב הבית יוסף, דכיון דבגמ' לא הוזכר האי טעמא, מנליה להרא"ש לפרש כן. ומשום הכי ביאר, דעיקר קושיה הגמ' מאניצי פשתן דאיתא בסיפא דמתניתין, ועלה משני אגב דיקורי, והיינו מלשון כובד. דאילו מעיגולי דבילה, בתר דמשני דמעוה אגב דחשיבי ממשמש בהו, באוכלין נמי ממשמש.

יט גמ', המוצא מעות בבתי כנסיות וכו'. הקשה **הקצות החושן** (סימן רנט סק"א), לדעת **הרמב"ן** (לעיל אות יג) דלא מהני יאושו ברשות, היכי מהני יאושו בבתי כנסיות, הא כחצר השותפין נינהו ולא מהני יאושו ברשות. ותיירץ, דפשיטא דאף **הרמב"ן** מודה דמהני יאושו ברשות. אלא דסבר דכיון דמוצא האבידה שומר לבעלים וידו כיד הבעלים והוא אינו מתייאש, לא מהני יאושו הבעלים. והנתיבות המשפט (שם סק"א) כתב, דכי היכא דגזילה חשיבא אינו ברשותו, הוא הדין אבידה כל שמונחת במקום שאינו משתמר, חשיב אינו ברשותו, ומשום הכי מהני ביה יאושו.

כ תוס' ד"ה תא שמע, בתוה"ד, דמשמע דבכל ענין הרי אלו שלו אף על גב דאיכא סימן. הקשה **המהרש"א**, הא בדאיכא סימן אף רבא מודה דלא הוי יאושו, ואמאי מקשינן אאביי. ותיירץ, דכיון דרבים מצויים שם, עומד הוא ליאושו כמו בדבר שאין בו סימן, ושפיר מהני לרבא.

כא בא"ד, שם. ביאר **בחידושי הגרע"א**, דבשלמא במתניתין דליכא סימן, איכא למימר דמספק יאושו שלא מדעת שרי להחזיק בו, וכדכתב **הכסף משנה** (פט"ו מגזילה ה"א), דכל שאין בו סימן, כיון שאינו יודע למי להשיבם, שרי להחזיק בהם. אבל בביריתא דאיירי דיש בו סימן, אף מספק יאושו שלא מדעת אסור להחזיק בו, ושפיר איכא לאקשווי אמאי הרי אלו שלו.

כב גמ', הנך מעיקרא יאושו מייאש. הקשה **הגרע"א** (בגליון הש"ס), הא אף לעניי קטנים איכא חלק בהו, ולגביה דידהו מקרי יאושו שלא מדעת.

ותירץ **הרש"ש** (פאה פ"ח מ"ב), דהא אף אם זכו בהו הקטנים אינו גזל אלא מפני דרכי שלום, ומשום הכי שפיר כל אדם מותרים בהם. אמנם **בחידושי הגרע"א** דחה תירוץ זה, דכיון דסוף סוף אית להו נמי חלק בלקט יאושו דידהו לא מהני, איך שרי לעשיר ללקטם. ותיירץ **השערי ישר** (ש"ה פי"ט), דכמו לענין עניים בדוכתא אחריתי לא בעינן יאושו בפועל, אלא סגי בהא שלא יבואו ללקט, וכיון דליכא עניים ללקטו, שרי לכל אדם ללקטו כדרשינן **בחולין** (קלד'): "לעני ולגר תעזוב אותם", ולא לעורבים ולעטלפים. אף יאושו שלא מדעת מהני ביה, ומה אכפת לן בהא דאף לעניים קטנים אית להו חלק.

כג גמ', אי הכי אפילו רישא נמי. ביאר **השיטה מקובצת** בשם **הראב"ד**, דמאי דאמרינן שאני וזית דחזותו מוכיח עליו, היינו משום דנופל תחתיו ואינו נופל רחוק, ומשום הכי מקשינן דהוא הדין נימא בתאנה דכיון דנופלת תחתיה אמאי מתייאש. ועלה משנינן דתאנה עם נפילתה נמאסת, והיינו דמשום הכי מפקר לה. וכן ביארו **התוס' בד"ה תאנה** לספרים דגרסי "שאני וזית הואיל וזיתו מוכיח עליו".

דף כב ע"א

א גמ', וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה. פירש **רש"י ד"ה ירדן**, דהוא הדין שאר נהרות. והרשב"א הביא מהירושלמי **בחלה** (פ"ד ה"ד), דהאי תנא לענין קדושת הארץ קאמר, ואם נטל הירדן מארץ העמים ונתן לארץ ישראל, מה שנטל נטל ומה שנתן נתן, משום דהירדן גבול הארץ. ולהאי פירושא לא גרסינן "בשלמא ירדן וגולן", אלא גרסינן "בשלמא גולן" גרידא.

ב גמ', אלא גב מי קא חזי ליה. ביאר **המהר"ם שי"ף**, דברייתא סתמא נקטא אף בגוונא דלא ידע ולא חזי ליה.

ג גמ', שם. הקשה **הש"ך** (סימן שנג סק"ד), לדעת **הרמב"ם** (פ"ה מגניבה ה"ג), דשינוי רשות ואחר כך יאושו נמי קונה, מאי קשיא לאביי, דלמא מה שנתן נתן היינו לכשיתייאש, ודוחק למימר דדוקא במכר הוי שינוי רשות, והכא דמתנה איירינן ליכא שינוי רשות.

ד גמ', אי הכי אימא סיפא וכו'. פירש **רש"י בד"ה הרי אלו שלו**, ה"ג וכו' "מפני שהבעלים מתייאשים", וכו' הבעלים ידעו בה מיד דיש לה קול. והקשו **התוס' בסוד"ה שטף**. אם כן מאי טעמא לא הוכיח מהרישא דמיירי בגוונא דאינו יכול להציל. וביאר **הריטב"א** (החדשים), דלאו למימרא דרישא איירי כשיכול להציל. אלא, קאי אדיוק "דהא סתמא לא", דלא תימא דרישא משום דאית ליה קלא, ותידוק מינה דבאבידה דעלמא דלית לה קלא אסור משום דיאושו שלא מדעת לא הוי יאושו. אלא דטעמא דרישא הוא משום דאין יכול להציל, ובין דאיכא סימן ובין דליכא סימן הרי אלו שלו, ותידוק מינה, דסתמא באבדה דעלמא שיכולים להציל לא הוי יאושו. ועלה אקשינן, דאי לא משכחת לאסור אלא בגוונא שיכולים להציל, סיפא דקתני דאסור, על כרחך איירא ביכול להציל, ואם כן, למה לי מרדפין.

ה גמ', אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה. הקשה **תוס' הרא"ש**, הא כיון דכוונתו ליפות טפי, לא עשה שליחותו ואמאי תרומתו תרומה. ותיירץ, דאין כוונתו אלא להודיעו שאינו חושש משום גזל.

ו גמ', ליקטו הבעלים והוסיפו עליהן בין כך ובין כך תרומתו תרומה. הקשה **המאירי**, הא כיון דנפטרה בתרומת השליח, מה שייך להוסיף עליהן, הא שנינו **בתרומות** (פ"ד מ"ג) דהתורם ועלה בידו אחד מששים, תרומתו תרומה ואם חזר והוסיף עליהן, חייבת התוספת במעשר. ותיירץ בשם **חכמי הצרפתים**, דהני מילי בבעלים שהפריש, אבל אם שליח הפריש שפיר יכול הבעלים להוסיף על הפרשתו. ובשם **יש מפרשים** כתב, דאיירי הכא שהשליח לא גמר לתרום, ומשום הכי תרומת התוספת הוי תרומה. ובשם **רבותיו** כתב, דתרומתו תרומה קאי אעיקר שהפריש השליח, אבל התוספת פשיטא דלא הוויא תרומה.

ז גמ', שם. הקשה **בחידושי הגרנ"ט** (סימן קנא), מאי שייכא הפרשת תרומה

[שסא סק"א (ח.ו.י).]

טו) **גמ'**, ואיסורא דומיא דהיתרא. פרש רש"י בד"ה ואיסורא, דכיון דמחד קרא ילפינן איתקושי איתקוש להדדי. והקשה בתוס' רבינו פרץ, דעל כרחק לא הוקשו, דהא לענין היתר שרי בכל ענין ואפילו עומד וצווח, ואילו לענין איסור, אינו אסור אלא היכא דנטל קודם יאוש. ועוד הקשה, דהא היתירא לא כתיב בהדיא בקרא, אלא ממיעוטא ילפינן, והיכי מקישינן. ומשום הכי ביאר, דלאו מהיקשא ילפינן, אלא כיון דהמיעוט דבאבודה ממנו ומכל אדם על כרחק איירי בלא ידעו הבעלים, דהאי אי ידעו תיפוק ליה משמלה [כדרשינן לקמן (כו.)], אף אבודה ממנו גרידא דאסורה בהכי איירי דלא ידעו, ותיובתא דרבא דאמר דאף בדלא ידעו הוי יאוש. וכן פירשו התוס' בד"ה איסורא. [אמנם רש"י לשיטתו אזיל, דמאבודה ממנו ילפינן יאוש לכל אבידה, כדעיל באות הקודמת. (ח.ו.י).]

טז) **רש"י ד"ה היכי אכלינן, בסוה"ד**, ונראה בעיני דלא נקט לה אלא להרבות בחומר איסור. הקשה הריטב"א (החדשים), במאי חמיר טפי אליבא מאביי מאשר לרבא, דאי סבירא למקשן דתמרי עבידי דנתרי, הא שפיר הוי יאוש מדעת, ואף לאביי ניחא. ואי נימא דכיון דחזונו מוכיח עליו לא מתייאש, הא אף לרבא לא הוי יאוש והיכי אכלינן.

יז) **גמ', אמר ליה כיון דאיכא שקצים ורמשים**. הקשה הריטב"א (החדשים), הא תינח הנושרין מאליהן דהוי יאוש מעיקרא, אבל הני דנתרי בויקא למרחוק, הא לא ידע בהו ותו הוי יאוש שלא מדעת. ותירץ, דאותם דמנתרי למרחוק, היו עומדים למינתר מאליהן, ושפיר מתייאש מהם מעיקרא משום השקצים ורמשים.

יח) **גמ', שם**. כתב הריטב"א (החדשים), דהא דבזיתים וחרובין אסרינן לעיל (כא:), איירי בדוכתא דלא שכיחי שקצים ורמשים. אי נמי, אין דרכן של שקצים ורמשים לאכול זיתים וחרובים. וכן כתב המגיד משנה (פט"ו מגזילה ה"טז), וביאר, דדוקא תמרים משום מתיקותן אכלי להו השקצים והרמשים. (יט) **גמ', יתמי דלאו בני מחילה נינהו**. כתב בחידושי רבי שמעון שקאפ (סימן כ), דמהאי לישנא מוכח, דענין היאוש אינו גזירת הכתוב דכל דחושב דנכסיו אבודים שרייא רחמנא לזכות בהן. אלא הוי התרצות הבעלים שיוכה בו מי שירצה, ומשום הכי ביתמי דלאו בני מחילה נינהו, לא מהני יאוש דידהו.

כ) **גמ', באגא בארעא דיתמי לא מחזקינן**. ביאר רש"י בד"ה באגא, דאולינן בתר רובא. והקשה המהר"ץ חיות, הא אין הולכין בממון אחר הרוב, וספק גול נינהו והיכי שרי. ובגליון החכמת שלמה לשולחן ערוך (חור"מ סימן רצב ס"י) כתב, דאפשר דאבידה שאני. [ועיין תוס' לקמן (כג.) ד"ה והא.].

כא) **גמ', כרכתא מאי**. ביאר רש"י בד"ה כרכתא, דאין שקצים ורמשים נכנסים לשם. ובהגהות הגר"א (אות ב) כתב דהרמב"ם (פט"ו מגזילה ה"טז) מפרש, דכיון דכרכן גילה דעתו דמקפיד. וכתב בהגהות הגרע"א לשולחן ערוך (סימן רס ס"א), דאיכא נפקותא בין פירוש רש"י לפירוש הרמב"ם היכא דהקיף ומת. דאי משום גילוי דעת, איכא למימר דהוא דגילה גילה, אבל יורשיו דלא גילו לא גילו ומסתמא הוי יאוש. אבל אי נימא דמחמת דהוקפו לא נכנסים לשם השרצים, אף לגבי היורשים מהני דמסתמא ליכא יאוש.

כב) **גמ', אמר רבה ואפילו בדבר שיש בו סימן**. הקשה השיטה מקובצת, אמאי נקט רבה לישנא "דאפילו בדבר שיש בו סימן", ולא נקט בקיצור "ואפילו יש בו סימן". וביאר, דאתא לאשמעינן, דאף סימן בגופו לא יהני ברשות הרבים. והיינו דקאמרינן "אלמא קסבר רבה סימן העשוי לידרס לא הוי סימן", דבכל גווני לא הוי סימן.

כג) **גמ', סימן העשוי לידרס לא הוי סימן**. פירש רש"י בד"ה לא הוי סימן, דבעליו אינו סומך עליו, דמימר אמר דנשחת ברגלי אדם. ובחידושי הרמב"ן כתב, דיש לפרש, דחיישינן שמא נשתנה הסימן על ידי הדריסה, ומשום הכי לא סמכינן עלה. אמנם סיים, דלאו מילתא היא. וביאר בשיטה מקובצת, דחשש רחוק הוא דעל ידי הדריסה השתנה לסימן אחר. ועוד, דהיכא דחזינן דלא נדרס, אמאי לא יהני הסימן.

לפלוגתא אביי ורבא ביאוש שלא מדעת, הא כל היכא דבעינן לפעול חלות, בעינן דעת בפועל ומה יהני מה דמסתמא נותן דעתו לכך. ותירץ, דסלקא דעתיה דמקשה, דאף בתרומה אין צריך לכח הבעלים כדי להחיל התרומה, אלא כל דאיכא ניהותא דבעלים יכול כל אדם להפריש התרומה, ושפיר תליא בפלוגתא אביי ורבא האם סגי במה שאם היה יודע היה ניחא ליה. ומשינן דילפינן מדכתיב "אתם" דאף שלוחכם לדעתכם ובעינן דעת הבעלים בשעת החלות.

כד) **גמ', תרגמא רבא אליבא דאביי דשויה שליח**. ביאר הריטב"א (החדשים), דכיון דשויה שליח שפיר דיינינן מסופו על תחילתו, וכיון דבסופו התרצה ליפות, שפיר אמרינן דאף מעיקרא הוי ניחא ליה.

ט) **תוס' ד"ה אם יש יפות מהן**, ואם תאמר ונימא דהשתא ודאי ניחא ליה ביפות אבל מתחילה וכו'. כתב הנחלת דוד, דאין לפרש דכוונתם להקשות אמאי דמסקינן דשויה שליח. דאי הכי, מאי משני דכיון דחזינא השתא דניחא ליה אמרינן דמעיקרא נמי ניחא ליה משום מצוה, הא האי טעמא ניחא דווקא לרבא, אבל לאביי דסבר דלא מהני במה שיתברר לאחר מכן, אכתי תקשי. אלא אמאי דסלקא דעתין קשיא להו, דלכאורה אף לרבא קשיא, דהא רק השתא התרצה, ומעיקרא לא היה עומד לכך. אבל אמאי דמסקינן דשויה שליח, לא קשיא מידי. וכדביאר הריטב"א (החדשים) באות הקודמת.

י) **גמ', לא אמרו כלך אצל יפות אלא לענין תרומה וכו'**. כתב הבית יוסף (יור"ד סימן שלא), דמשמע, דאילו בתרומה אף בכהאי גוונא דנטלו שלא ברשות מהני משום דמצוה היא. והשתא הדינן ממאי דסבירא לן מעיקרא דאיירי דווקא בעשאו שליח, אבל בלאו שליחות לא מהני למאי דקיימא לן כאביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש. ומשום הכי סתם הרמב"ם (פ"ד מתרומות ה"ג) דאם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה, ולא הזכיר דהיינו בשוויה שליח. אמנם הריטב"א (החדשים) כתב, דאף דאוקימנא לעיל דשויה שליח, הני מילי שיחול למפרע, אבל מכאן ולהבא פשיטא דמהני. וכן כתב ה"ט"ז (שם סקט"ו).

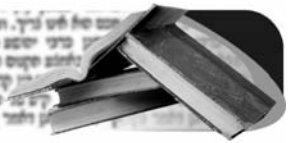
יא) **תוס' ד"ה מר זוטרא, בתוה"ד**, ורב אשי לא היה חושש וכו'. בחידושי הר"ן בשם הרשב"א כתב, דרב אשי סבר דאומדן הדעת הוא דאין בעל הפרדס מקפיד בכך, וכדשינוי בתוספתא (בבא קמא פ"א ה"ד), דהבן שהיה אוכל אצל אביו, קוצה ונותן פרוסה לבנו ולעבדו של אוהבו, ואינו חושש משום גזל שכך נהגו. וכן כתב הש"ך (חור"מ סימן שנח סק"א). וביאר, דלא דמי ליאוש שלא מדעת, משום דהתם בעל כורחו מתייאש משום דאינו יודע היכן נמצא וסוף סוף באיסורא אתא לידיה. אבל הכא כיון דידוע שיתרצה, השתא נמי בהיתירא אתא לידיה.

דף כב ע"ב

יב) **גמ', טעמא מאי לאו משום דלא אמרינן כיון דאיגלאי מילתא וכו'**. הקשה המהר"ם שניף, דלמא שאני הכא משום דלא היה עומד לכך, דהא הָעֵלָן לגג כדי ליבשן, ודמי לדבר שיש בו סימן דאף רבא מודה דלא הוי יאוש.

יג) **גמ', שאני התם דכתיב כי יתן עד שיתן**. ביאר הריטב"א (החדשים), דלא ילפינן מינה לעלמא דלא מהני מחשבתו למפרע. משום דלמא דווקא גבי הכשר דאקיל רחמנא דאפילו נתינה שלא מדעת כלל מכשרת, הצריך לכלל הפחות יהיה ניהותא בעודן עליהן.

יד) **גמ', יצאתה זו שאבודה ממנו ואינה מצויה אצל כל אדם**. כתב רש"י בבבא קמא (סו.) ד"ה מוצא, דמהכא ילפינן דיאוש קונה באבדה. והקשה עליו הרמב"ן (לקמן כו.), דאי משום יאוש הוא, הא הוי יאוש שלא מדעת. אלא התם רחמנא שריה והוי הפקר. וכן כתבו השיטה מקובצת (בבא קמא סו.) בשם הרא"ש, ובתוס' רבינו פרץ (שם ובסוגיין). [ובדעת רש"י איכא למימר, דלשיטתו אזיל דיאוש מטעם הפקר, וכדהאר"ך הקצות החושן (סימן

הינוח לא יטול, אלא במקום המשתמר קצת, ובגזולות המדדין דלית בהו סימן מקום, ואינו מתייאש מהן. ועיין באות הבאה.
 (ז) **גמ'**, **בין דרך נפילה ובין דרך הנחה חייב להכריזו**. הקשה הריטב"א (החדשים), דהא קיימא לן **לקמן** (כה:), דאפילו ספק הינוח לא יטול, וכל שכן בודאי הינוח. ותירץ, דהני מילי בדבר שאין בו סימן, דמאחר שיטול אין לבעליו סימן ליתן בו. אבל בדבר שיש בו סימן, שפיר נוטל ומכריז אפילו בדרך הינוח. ובשם **קצת מן המפרשים** כתב, דאף בדבר שיש בו סימן לא יכריז, וסוגיין איירי שאינו במקום המשתמר ומשום הכי יטול ויכריז, דחיישינן שמא שכחם שם.

דף כג ע"ב

(ח) **גמ'**, **אמאי להוי קשר סימן**. כתב הרמב"ן, דלאו למימרא דפשיטא להו דקשר הוי סימן, [דהא לעיל (כ:)] גבי ג' שטרות אסיקנא דקשר לא הוי סימן. אלא אם תמצי לומר קאמר, והוי כאילו אמר שמע מינה קשר לא הוי סימן. אמנם הריטב"א (החדשים) כתב, דקשר דמחרוזות קשר משונה הוא, ומשום הכי מקשינן דלהוי סימן.

(ט) **גמ'**, **בעו מיניה מרב ששת מנין הוי סימן**. והרשב"א גרס, "משקל הוי סימן". ופשיטנן מדתני בברייתא עד שיכוון משקלותיו, ומאי דאמרינן "ומדמשקל הוי סימן מידה ומנין נמי הוי סימן", אגב גררא נקטה, משום דבעלמא איבעיא לן בהכי.

(י) **גמ'**, **עד שיתן אות**. הקשה הפורת יוסף, פשיטא דעד שיתן אות לא יתן לו, ומאי קמשמע לן. ותירץ, דאתי לאשמועינן דלא יחזיר בטביעות עין גרידא. וסיים, דאכתי צריך עיון.

(יא) **גמ'**, **אמאי להוי משקלא סימן**. הקשה השיטה מקובצת, ודקארי לה מאי קארי לה, הא כבר תירץ גבי מחרוזות דאיירי בשוין. ותירץ, דבשלמא במנין איכא מנהגא לחרוז מנין מסוים, אבל לענין משקל לא אשכחן. ומשני דאף במשקל יש לומר דאיכא מנהגא.

(יב) **גמ'**, **מצא חתיכות דגים וכו'**. הקשה המהר"ם שיף, דלמא משום סימן משקל חייב להכריזו. ותירץ, דמדקתני חתיכות דגים ולא קתני דג שלם, על כרחך דלאו משום משקל אתינן עלה, משום דיש לומר דאיירי בשוין, אלא משום חתיכה. [כך ביאר הביאור (אות ח) כוונתו].

(יג) **גמ'**, **שם**. הקשה הפני יהושע, דלמא משום מנין מהדר. ותירץ, דלהכי מייתו אף לסיפא דחביות של יין ושמן דהרי אלו שלו, דכי היכי דחביות היינו דמצא חדא, דאי לאו הכי אמאי הרי אלו שלו הא איכא סימן מנין, הוא הדין רישא דחתיכות, בחדא חתיכה איירי, ועל כרחך דעצם החתיכה הוי סימן.

(יד) **גמ'**, **הכא במאי עסקינן דאיכא סימנא בפסקא**. ביאר המאירי (במתניתין לעיל כא.), דאילו סימן דפסקא או דאטמא לאו סימן הוא, משום דשמא ראה אותו ביד אחר.

(טו) **תוס' ד"ה אתלתא קרנתא**, ואם תאמר וכו'. והרא"ש (סימן ג') תירץ, דשאני סימן דחתכה אתלת קרנתא, ומהני אפילו דהוי רק סימן אחד.

(טז) **גמ'**, **והא תנן כדי יין וכדי שמן חייב להכריזו**. הקשה הפני יהושע, דלמא הכא משום מנינא חייב להכריזו, דכיון דאיכא טובא ודאי דרך הינוח הוא, ושפיר הוי סימן. ותירץ, דמאי דתני "כדי" אכידם דעלמא קאי, דומיא דרישא "דמחרוזות" דאמחרוזות דעלמא קאי, דאי תימא דאיירי דמצאן בהדי הדדי, להוי מנין סימן, ואמאי תני דהרי אלו שלו. ועיין **תוס' לקמן** (כד.) **ד"ה אבל**.

(יז) **רש"י ד"ה ברשום**, בסוה"ד, והיינו סימן שיש רושמיין ויש נושאיין אותה פתוחה למוכרה מיד. הקשה הריטב"א (החדשים), דלישנא ד"רשום", לא משמע כפירושו דקאי אסתומה. ועוד, דמאי סימן איכא בסתומה. ועוד, דמשמע דאף בזמן שנפתחו האוצרות הוי סימן ברשום, וקשה דלהלן אמרינן אידי ואידי ברשום, וכאן שנפתחו האוצרות וכאן שלא נפתחו האוצרות, ומבואר, דהיכא שנפתחו האוצרות אין הרושם סימן, והוי איפכא ממאי דהסלקא דעתין. ומשום הכי ביאר, דרשום היינו דהוי עושים סימן בסתומת

(כד) **גמ'**, **רבה היכי מתרץ לה ורבה היכי מתרץ לה**. ביאר המהר"ם שיף, דבלאו רבה ורבה, שפיר איכא למימר דסימן העשוי לידרס לא הוי סימן, אבל מקום שפיר הוי סימן. ומשום הכי, כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו, משום דסימן עשוי לידרס, ומקום נמי לא מהני משום דמנשתפי, וברשות היחיד דאינו נדרס חייב להכריז כיון דאית ביה סימן, ובאלומות אידי דיקירי שפיר הוי מקום סימן.

(כה) **תוס' ד"ה אי דליכא**, בתוה"ד, וכן לקמן דקאמר וכו'. ביאר המהרש"ל, דכוונתם להוכיח דכי היכי דהתם "יכריז יום אחד" הוי תרי מילי, דהמוצא יכריז דיתן האובד סימן, כיון דיש לו רק יום אחד להתעכב. הוא הדין "מכריז מקום" הוי תרי מילי, שהמוצא יכריז והמאבד יתן סימן מקום. עוד כתב, דאין כוונתם להביא ראייה, אלא כוונתם, דכי היכי דמפרשינן בסוגיין שהמוצא הוא המכריז, ולא המאבד מכריז שאיבד אבידה במקום פלוני, הוא הדין ד"יכריז יום אחד" קאי אמוצא ולא אמאבד.

דף כג ע"א

(א) **גמ'**, **דמינשתפא**, פירש רש"י **בד"ה דמינשתפא**, דמתגלגל ברגלי אדם ובהמה ואינה במקום שנפלה שם. והקשה הרש"ש, מה לי בהא דאינה במקום שנפלה שם, הא פירש רש"י **לעיל** (כב:) **ד"ה מכריזו**, דהמוצא אומר דמצא במקום פלוני, והמאבד אומר מה איבד. ושפיר יהני אף שאינו ממש באותו מקום. והפני יהושע כתב, דכיון דאינו במקום שנפל, לא יהני מאי דיכריז, משום דשמא המאבד לא עבר כלל באותו מקום שנמצא ולא ישום לב דשלו נמצא.

(ב) **גמ'**, **הא של בעל הבית חייב להכריז**. ביאר רש"י **בד"ה הא**, דאף דקתני לה בהדיא **לקמן** (כה:), מכל מקום אידי דאותביה לרבה מרישא דכריכות ברשות הרבים, אותביה נמי לרבה מדיוקא דרישא. והרמב"ן כתב, דאי מסיפא, איכא למימר דאיירי ברשות היחיד, ומשום הכי מקשינן מדיוקא דרישא.

(ג) **גמ'**, **והא איכא נכרים**. הקשה הריטב"א (החדשים), הא נכרים מיעוטא הוו, וכי היכי דבעיר שרובה ישראל לא מתייאש מחמת מיעוט נכרים שלא ישיבו, אינו מתייאש מחמת מיעוט נכרים שידרסו, [וכעין זה הקשו **תוס' בד"ה והא**]. ותירץ, דכיון דדריסה דבר דממילא הוא מה לי רוב ומה לי מיעוט, ולעולם יש לחוש מחמת המיעוט הדורסים, ולא דמי לעיר שרובה ישראל דאינו חושש שמא אחד מן המיעוט ימצאנה. ובשם רבותיו כתב, דסמכינן מיעוט ישראל דמעבירין לפי תומם למיעוט נכרים דרסי, והוי כפלגא ופלגא. והקשה בחידושי הגרע"א, הא מבואר **במשירין** (פ"ב מ"ח), דאף בעיר דמחצה ישראל ומחצה נכרים חייב להכריז, אם כן חזינן דאף בספק השקול אינו מתייאש.

(ד) **תוס' ד"ה והא איכא**, בתוה"ד, אדרבה ניחוש לרוב ישראל. כתב הפני יהושע, דשאני הכא דאיכא ספיקי טובא, דהא אף דאין מעבירין על האוכלין, הרי איכא מיעוט דדרסי לפי תומם ולא מרגשי, ואיכא נמי מיעוט גויים דנטלי לה, ואף אם תמצי לומר דיראים ליטלה, אכתי איכא למיחש שמא ידרסנה דהא לא חש לאיסור, ומשום כל הני ספיקי מתייאשים הבעלים בודאי.

(ה) **גמ'**, **אלא אמר רב זביד משמיה דרבא וכו'**, **ומעבירין על האוכלין**. כתב הרשב"א, דלרבה אתי שפיר אף אי נימא דאין מעבירין על האוכלין, אלא משום דלרבה בעינן לאוקמי דמעבירין על האוכלין, נקט נמי לרבה הכי. ועוד, דכיון דבסברוה אמרינן דלכולי עלמא מעבירין, אף במסקנא עדיף לן לאוקמי בכהאי גוונא.

(ו) **גמ'**, **אמר רב זביד משמיה דרבא הלכתא כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו וכו'**. כתב הרא"ש (סימן ג), דאף דקיימא לן **לקמן** (כה:)] דבדבר שאין בו סימן בספק הינוח לא יטול, הני מילי במקום שמור קצת כאחורי הגדר, דסבורים הבעלים שלא ימצאם אדם עד שיחזור ויטלם. אבל במקום הפקר נוטל והוא שלו. וכתב המהרש"א, דלדברי רבא, לא משכחת לה הא דספק

ג) גמ', כפתיה ואודי. ביאר הרא"ש (סימן ה), דמאומד הדעת חשדו גם בגניבה, וכפתיה בשוטי עד דאודי. וכתב החפץ חיים (באר מים חיים כלל ז סקל"א), דלאו למימרא דמותר להלקות מפני החשד, אלא מר זוטרא דיין הוי, ויש כח ביד הדיין להלקות לפי שעה. והיינו דפירש רש"י בד"ה אנגיב, דשל אושפיזא הוי, דאילו היה של מר זוטרא, לא הוי דיין עלה ולא היה בכוחו להלקותו. וכן מפורש בהגהות המהר"ץ חיות.

ד) גמ', ומודה ר' שמעון בן אלעזר. כתבו התוס' בד"ה ומודה, דלישנא דמודה משמע דרבנן פליגי בכלי אנפוריא. אמנם הריטב"א (החדשים) כתב, דטעמא דר' שמעון בן אלעזר בכלי אנפוריא, טעמא דמסתבר הוא, וליכא למימר דרבנן פליגי. ומשום הכי ביאר, דמאי דתני "מודה", לגרמיה הוא, ולא לרבנן.

ה) גמ', אבל מצאן שנים שנים חייב להכריז. כתב השיטה מקובצת בשם תוס' חיצוניות, דלאו למימרא דמכריו "בדים מצאתי", דאי הכי, לא הוי המנין סימן וכדאמרינן לעיל (כ): דתרי שטרות לא הוי סימן. אלא מכריו מחטין או קורדמות מצאתי, והמאבד יאמר בדים היו ושתיים היו.

ו) גמ', הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשים. כתב הרא"ש (סימן ו), דהאי מתייאשים, קאי דווקא אסרטיא ופלטיא ומקום שהרבים מצוים שם, אבל המציל מן הארי ומן הדב, אף בלא שנתייאשו הבעלים הרי אלו שלו, כדאמרינן לעיל (כא): גבי זוטו של ים. והריטב"א (החדשים) כתב, דאף זוטו של ים מדין יאוש הוא, ומאי דמהני אפילו עומד וצווח, היינו משום דשקורי משקר, או דנימא דבטלה דעתו. [ועיין לעיל (כב): אות טו].

ז) גמ', הלכה כמותו או אין הלכה כמותו. ביאר הרשב"א, דכיון דמסתבר טעמיה דבסרטיא ופלטיא דיש בהן ריבוי עם, הבעלים מתייאשים מהם, מיבעיא לן אי הלכה כמותו אי לאו.

ח) תוס' ד"ה כי קאמר, ואם תאמר אם כן מה צריך טעם מפני שהבעלים מתייאשים. הקשה בחידושי הגרע"א, הא יש לומר דלרבנן דפליגי, מכריוזים אפילו ברוב נכרים, ולא אולינן בתר רובא, והיינו טעמא כדכתבו התוס' לעיל (כג). ד"ה והא, דהיכא דאפשר לתקן על ידי הכרזה מתקנים, ומשום הכי בעינן לטעם דהבעלים מתייאשים.

ט) בא"ד, דהאובד מתייאש ואומר דכנענים שקלו ליה ואפילו אם ישראל ימצאם לא יכריזו. הקשה הגרע"א, הא אמרינן להלן דאף לרבנן דלא אולינן בתר רוב, מכל מקום אינו חייב להכריזו. ומבואר, דאף דאינו מכריוז, מכל מקום אין הבעלים מתייאשים, והיינו טעמא, לפי דסומכים אהא שיכריוז האבידה והמוצא יחזירונו. ומאי טעמא לר' שמעון בן אלעזר הוי יאוש מהאי טעמא. ותירץ, דדוקא לרבנן דהדין הוא דיניח, סומך המאבד אהכרזתו. אבל לר' שמעון בן אלעזר דיכול המוצא לתלות ברוב כנענים, שפיר מתייאשים הבעלים. ועוד תירץ, דסבר ר' שמעון בן אלעזר, דהיכא דיש לתלות דאחד מהכנענים מצאו, לא סמיך אהא דשמא ישראל מצאו וכשיכריוז אבידתו יחזירונו לו, ומשום הכי מתייאש מינה.

י) תוס' ד"ה מאן שמעת ליה, בסוה"ד, ולא שייך הא לפלוגתא דחיישינן למיעוט. ביאר הריטב"א (החדשים) (לקמן עמוד ב), דדוקא היכא דאיכא חזקת ממון חיישינן למיעוט, אבל באבידה דליכא חזקה, שפיר אולינן בתר רובא.

יא) גמ', בתני כנסיות דידן דיתבי בהו כנענים. הקשה הריטב"א (החדשים), הא אכתי רוב ישראל ניהו, ותפשוט מינה דאף ברוב ישראל אינו חייב להכריזו. ותירץ, דכיון דהכנענים דרים בה בקביעות, כרבים חשיבי, משום דמשתמשי בה טפי מהישראל שרק עוברין ושביין והולכין דלרבנן.

יב) גמ', מצא בה אבידה אם רוב ישראל חייב להכריזו וכו'. בסיפא דהך מתניתין מבואר, דבמחצה על מחצה חייב להכריזו. והקשה הפני יהושע (בהשמטות הצנוורא), דאי הכי, אמאי נקט ברישא חייב להכריזו, דווקא ברוב ישראל. ותירץ, דבמחצה על מחצה דווקא בגוונא שראה שנפל מישראל חייב להכריזו, דאי בלא ראה, הרי כיון דהמוצא אינו בכלל הספק, דהא יודע דלא

החבית, וכדפירשו התוס' בד"ה ברשום. והרש"ש כתב, דאף כוונת רש"י דאיכא סימן ברשימה, דאי נימא דעצם הא דרשום הו סימן, הא פתוח נמי יחשב סימן מהאי טעמא.

יח) גמ', אמר ר' אבא משום יאוש בעלים נגעו בה. הקשה הריטב"א (החדשים), אמאי לא זכיא ליה חצרו דבעל המעצרתא, דחצרו של אדם קונה לו אפילו שלא מדעתו. ותירץ, דאיירי בחצר שאינה משתמרת לדעת הבעלים. ובחידושי הר"ן תירץ, דכיון דהיתה שם קודם יאוש, באיסורא אתא לידיה, וכי היכי דידו לא זוכה לו, אף חצירו אינה זוכה לו.

יט) גמ', לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא. הקשה הרשב"א, היאך קתני בכל הני דמתניתין דכשאין בהן סימן הרי אלו שלו, הא אכתי יש לו להכריז משום צורבא מרבנן דמהדרינן להו בטביעות עין. ותירץ בשם הראב"ד, דהאי הכרזה הוי רק בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ואין מכריוזין אלא פעמיים ושלש. ומאי דתני במתניתין הרי אלו שלו, איירי לאחר שהכריז עליו בבתי כנסיות ומדרשות. ובשם הרמב"ן כתב, דדוקא במקום דמצויים צורבא מרבנן אמרינן דמכריוז, אבל בעלמא לא חיישינן. והריטב"א (החדשים) כתב, דאיירי בראה דנפל מסיעה של תלמידי חכמים, ומשום הכי חייב להכריזו.

כ) גמ', שם. בפרי יצחק (ח"ב סימן נו) האריך להוכיח דמדאורייתא מהדרינן אבידתא לצורבא מרבנן בטביעות עינא. וביאר, דילפינן לה מדדרשינן לקמן (כו): "והיה עמך עד דרוש אחיך אותו", דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי. ומבואר, דלענין לאהדורי אבידה סגי בהא דידעינן דאינו רמאי. ובצורבא מרבנן דידעינן שאינו רמאי, שפיר חייבים להשיב לו על פי טביעות עינא.

כא) גמ', בהני תלת מילי עבידי רבנן. כתב הר"ף (יג. מדפי הר"ף), דלאו למעוטי דדוקא בהני עבידי דמשני, דהא אמרינן ביבמות (סה): דאף מפני השלום מותר לשנות, אלא דהני תלת רשות לשנות, אבל מפני השלום מצוה איכא, ומשום הכי לא מני לה בהדיהו. ועיין בתוס' ד"ה באושפיזא.

כב) גמ', ובפוריא. עיין ברש"י ובתוס' מה שפירשו. והמהרש"א (בחידושי אגדות) ביאר, דאמרינן במגילה (ז): חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ועבידי רבנן דמשנים לומר דלא ידע, גם אם אינו מבוסס כל כך וידע.

כג) תוס' ד"ה באושפיזא, בתוה"ד, ואם תאמר והא אמרינן בברכות. תירץ המהר"ץ חיות, דהאי אומר, בליבו הוא, דחביב בעיניו עשיית בעל הבית, עד שנראה בעיניו כאילו כל מה שאכל בעל הבית ובני ביתו, רק כדי לכבדו, אבל פשיטא דלא יאמר כן ברבים.

דף כד ע"א

א) גמ', למאי נפקא מינה אמר מר זוטרא לאהדורי וכו'. כתב ההגהות אשר"י (סימן ה), דלא סגי בהא דאינו משנה אלא בהני תלת, אלא בעינן נמי דמקפיד אחלוקו כשלובושו שלא יהפכנו. ומקורו משבת (קיד), דאמר ר' יוחנן "איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו בטביעות עין, זה המקפיד על חלוקו להופכו". אמנם הטור (סוף סימן רסב), לא הזכיר להאי מילתא. וכתב הדר"שה (אות כא), דר' יוחנן דאמר "זה המקפיד על חלוקו", פליג אסוגיא דידן, וסבר דגם כשמשנה אף במילי אחרינא מהדרינן ליה אם מקפיד על חלוקו. והטור פסק כסתמא דסוגיין. ובחולין (מד): איתא, דאמר רב חסדא, "איזהו תלמיד חכם, זה הרואה טריפה לעצמו", וכתבו שם התוס' בד"ה איזהו, דאיירי לענין דמהדרינן ליה אבדה בטביעות עין.

ב) גמ', מר זוטרא חסידא וכו'. ביאר התורת חיים, דבתר דאמרינן דלמאן דמשני בטפי מהני תלת, אין משיבים לו אבידה בטביעות עין, והיינו דחיישינן דכשם שמשנה במילי דעלמא, אפילו דהוא דבר קטן, איכא למיחש דישנה אף בדבר גדול, מיייתי נמי להך מעשה דמר זוטרא חסידא, דלפי שנחשד בגזל כל דהו דמשי ידיה ונגיב בגלימא דחבריה, חשדו נמי מר זוטרא בדבר גדול, כגניבת כסא דכספא.

אלעזר, הוי ליה למימר ולא אמרינן דמרוב כנענים נפל והרי אלו שלו. נועיין באות הקודמת מהריטב"א (החדשים).] ותירץ, דלא הוזכר בשמעתין להדיא דלר' שמעון בן אלעזר יש לתלות ברוב כנענים דמינייהו נפל, אלא ילפינן לה מהא דאמרינן דלרבנן יניח, וממילא לר' שמעון בן אלעזר דאזיל בתר רוב כנענים לענין יאוש, הוא הדין דאזלינן בתר רוב כנענים לומר דמינייהו נפל.

(כ) גמ', אמר ליה חייב להכריז, תרתי וכו'. הקשה הרשב"א, דתקשי לנפשיה, דבתר דמהדר ליה דהרי אלו שלו, מאי הדר מקשי ליה בא ישראל ונתן בה סימן. וכתב, דאי לא גרסינן "בא ישראל ונתן בו סימן מהו", איכא למימר דהכל מדברי שמואל. אבל ברוב הספרים גרסינן "מהו". ותירץ הריטב"א (החדשים), דרב יהודה בעא מיניה אי איכא משום לפנים משורת הדין, וכדאהדר ליה שמואל "חייב", משמע ליה דמעיקר הדין קאמר, ומשום הכי פריך ליה "תרתי".

(כא) גמ', לפנים משורת הדין. כתב המרדכי (סימן רנו), דכפינן אלפנים משורת הדין. אמנם הרא"ש (סימן ז) כתב, דלא כפינן אלפנים משורת הדין. וכתב הצמח צדק (סימן פט), דמהא דקאמר ליה שמואל "חייב להחזיר", משמע, דכפינן אלפנים משורת הדין. וכן אמרינן לקמן (פג). "אמר ליה דינא הכי, אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים". ומאי דכתב הרא"ש דלא כפינן, היינו דאין כופין בשוטינן, אבל כופין בהורדת נכסים. ובסוף דבריו הסיק, דאף בהורדת נכסים לא כפינן, אלא דוקא בשמתא.

(כב) גמ', לבתר תריסר ירחא שתא. פירש רש"י בד"ה בתר, שמצאם. ובשיטה מקובצת ביאר בשם הראב"ד, דאיירי שראה אותם בריש שתא ובסוף שתא, דודאי איכא יאוש. והוסיף השיטה מקובצת, דאיכא רמז לדבר דלאחר י"ב חודש הבעלים מתייאשים, דכתיב "נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד", ומבואר דהוקש כלי אובד למת, ומה מת משתכח לאחר י"ב חודש, אף כלי אובד משתכח מבעליו לאחר י"ב חודש. וכן כתב רש"י בברכות (נח:): ד"ה ככלי אובד.

(כג) גמ', נעשה כצווח על ביתו שנפל. כתב המרדכי (סימן רנו) בשם הראב"ה, דהא דלא כפינן הכא אלפנים משורת הדין, דשמא היה המוצא עני והמאבד עשיר. וכתב הצמח צדק (סימן פט), דנראה מדבריו, דרק בדאיכא תרתי לא כפינן, אבל אם רק המאבד עשיר, או רק המוצא עני, אכתי כפינן אלפנים משורת הדין.

(כד) גמ', והאמר רב בשר שנתעלם מן העין אסור. ביאר הפלפולא חריפתא (סימן ז אות ט), דכיון דאמר ליה בסתמא שקול לנפשו, משמע, דאף לענין אכילה. דאי נימא דהתיר לו רק לענין הנאה, הוי ליה לפרש לו בהדיא.

(כה) גמ', הרי שאבדו גדינו ותרגוליו וכו'. כתב הט"ז (יור"ד סימן א סק"ז), דהכא אין לחוש משום בשר שנתעלם מן העין, משום דאיירי במכיר שהם שלו כדקתני "הרי שאבדו וכו' והלך ומצאן", והיכא דמכירן ליכא משום בשר שנתעלם מן העין, וכדפסק השולחן ערוך (יור"ד סימן סג ס"א).

נפל ממנו, שוב הוי רוב כנענים ואינו חייב להכריז, דשמא נפל מהן. והקשה בחידושי הגרע"א, מה לי דראה דנפל מישראל, הא הישראל יודע דבמחצה על מחצה יכול המוצא לתלות ברוב כנענים, וממילא מתייאש מיניה. ותירץ, דהא דברוב כנענים הבעלים מתייאשים, הוא רק משום דחושש שמא כנעני ימצאנו ויטלנו לעצמו, וכאופן השני שהוזכר לעיל אות ט. ומשום הכי במחצה על מחצה, דסבור שמא ישראל ימצאנו, לא מתייאש מינה.

(יג) גמ', הכא במאי עסקינן בטמון. הקשה בתוס' רבינו פרץ, אי בטמון, אמאי ברוב כנענים הרי אלו שלו, הא הבעלים אינם מתייאשים מהם. ותירץ, דאף בטמון פעמים שמחפשים אחריהם ומוצאים אותם, וברוב כנענים דיודע דלא ישיבו לו, מייאש מינייהו. אבל ברוב ישראל, סמך אהא דגם אם ימצאנו אדם שאינו מהוגן, ימחו בו ויכריזו, ומשום הכי אינו מתייאש. והריטב"א (החדשים) כתב, דדרך הגויים לחפש באשפות ולגלות הטמון שם, ומשום הכי ברוב כנענים מתייאש מהם.

(יד) גמ', שם. כתב הפני יהושע (בהשמטות הצנזורה), דלהאי אוקימתא, על כרחך דבמחצה על מחצה איירי מלבד המוצא, דאי נימא דהוי בהדי המוצא, הרי כיון דיודע המוצא דלא נפל ממנו שוב הוי רוב כנענים, ואמאי חייב להכריז. וליכא למימר דראה דנפל מישראל, דאי הכי, אפילו ברוב כנענים חייב להכריז, דהא כיון דטמון הבעלים לא התייאשו.

דף כד ע"ב

(טו) גמ', אינו חייב להכריז קתני. כתב השיטה מקובצת, דכיון דיש לומר דמגוי נפל, לא הטילו עליו להכריז דשמא זכה בו. ועוד כתב, דשמא אינו רשאי להכריז, דכיון דרוב כנענים יניחו, חיישינן שמא יבא עליו בעקיפין ויטלנה בשום סימן או בחזקה, ויפסידנה לבעליו.

(טז) גמ', בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיה למוצאה. כתב הרשב"א, דיש מי שפירש, דדוקא כשהיה חותם בתוך חותם, דאי לאו הכי הא אסורה בשתיה. אמנם דחה, דרק במשלח ביד נכרי או ביד ישראל חשוד, בעינן חותם בתוך חותם. אבל במציאה, אי נגע ביין, אמאי טרח וסתם, ושפיר שרינן אף בחותם אחד.

(יז) גמ', שם. כתב הגרע"א (לעיל כג:), דהא דמתירים היין בשתיה על ידי סימנים, הוא גם אי נימא דסימנים מהני רק מדרבנן, דהא באיסור סתם יינם איירי הכא, ושפיר מהני סימנים דרבנן.

(יח) גמ', וכיון דישאל כרו ליה לא מויאש. ביאר הריטב"א (החדשים), דאי לאו הא דלא מייאש, הוי אמינא, דאף דאסור ליטלו דשמא מישראל נפל, מכל מקום אף אינו חייב להכריז דשמא של גוי הוא, אלא יניח וכדאמרו לעיל אליבא דרבנן. והוסיף, דכן נראה מפירושו רש"י בד"ה אימא.

(יט) רש"י ד"ה אימא מישראל נפל, ולא אמרינן יניח כדאמרינן לעיל ברוב כנענים לרבנן. הקשה המהרש"א, הא למאי דסברינן השתא כר' שמעון בן

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרף היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ז

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (ה"ח באהבת חסד ח"כ בפט"ו)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 050-4102442 Sbma@kavnaki.net

http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124

פנ"ג 16/2

בואו לתמוך לחזק ולעודד את הכולל החשוב

כולל דף היומי בקרית ספר

בכנוס תורני

בביתנו

16 Sylvan Road, Monsey, New York

ביום ג' לפ' במדבר, אור לכו"ן אייר תשס"ט (May 19)

9:00 P.M. • מעריב 9:20 P.M.

נואם הכבוד

הרב ר' אשר דוד מאי שליט"א

ראש כוללים דק"ק דבית תפילה

בברכת שלו' וכט"ס

אנו מחכים להשתתפותכם

עזרא ביימאן ורעיתו

הרב יוסף ברעסלויער - מיסד וראש כולל דף היומי

דברי הסכמה להכולל וברכה לתומכיו נתקבלו מאת גדולי ארץ ישראל (וחו"ל)

WE CORDIALLY INVITE YOU TO ATTEND A

PARLOR MEETING

FOR THE BENEFIT OF

KOLEL DAF HAYOMI IN KIRYAT SEFER

AT OUR HOME

16 SYLVAN ROAD, MONSEY, NEW YORK

TUESDAY, MAY 19TH (אור לכו"ן אייר תשס"ט) AT 9 P.M., מעריב 9:20 P.M.

GUEST SPEAKER

HORAV R' ASHER DOVID MAY SHLITA

ROSH KOLLILIM OF BAIS TEFILLA, MONSEY

GEDOLEI ERETZ YISROEL (AND ELSEWHERE) HAVE GIVEN THEIR ENDORSEMENT
TO THIS UNIQUE KOLEL AND HAVE EXPRESSED HEARTFELT BROCHOS TO ITS SUPPORTERS.

LOOKING FORWARD TO YOUR PARTICIPATION,

WE REMAIN

MR. AND MRS. EZRA BEYMAN

HORAV YOSEF BRESLAUER - FOUNDER AND HEAD OF THE KOLEL

P.S. If you cannot attend the meeting, please use the enclosed envelope.

P.P.S. Please make your tax deductible check payable to Congregation Beth Tefilla.